

MESERIASZUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE MUNKAADÓK LAPJA

ÚJ HITTEL A RÉGI ÚTON

Irta: REINHART GYULA

Úgy történt akkor is, 1906. évvel ezelőtt, midőn az apostolok megszállva a Szentlélektől, mely pünkösdi napján tüzes nyelvek alakjában jelent meg, elszéledtek az egész világon, hirdetni az ígét, hogy beteljesedett az idő és a szeretet vallása, amely eddig egy kis ország néhány ezer lakójának volt kiváltsága, az egész emberiség közkincsévé lett a krisztusi igazság révén.

Az évezredek át tartó igazságtalanságok megszűntek, hiszen mindnyájan egy Atyának vagyunk gyermekei, tehát egyenlők vagyunk. A

leigázás, a rabszolgaság helyét adott a felebaráti szeretetnek, megtelt az emberek lelke hittel és mély szeretettel.

Ezek a régi igazságok kerültek ismét napfényre most, midőn Öfelsége, a király szavai, a miniszterek nyilatkozatai a szabadon választott parlament előtt nyilvánvalóvá tették, hogy nincs különbség és nem szabad különbséget tenni az ország polgárai között, mert azok mindannyian egyforma jogokkal és szabadsággal vannak felruházva, ha teljesítik kötelességüket és vállalják a köz érdekében rájuk kirótt munkát.

mert ezek lesznek hivatva a kultúra anyagi eszközeit megszervezni.

El kellett mondanom ezeket, mert meg kell érteni az összefüggést, mert különben nem tudunk jól működő iparos szervezetet létesíteni.

Az új iparosszervezet működése

Nem vitás, hogy mivel a Magyar Népközségnek központi vezetősége van, amely az egész országra kiterjed, ilyen központja kell legyen a magyar iparosok szervezetének is és pedig mind a kettőnek Kolozsvár székhellyel.

A szervezet alosztályai a megyei székhelyeken működő és az egész megyét magába foglaló alsóbb szervek, amelyek bizonyos autonómiával is rendelkeznek a helyi ügyek elintézésére, azonban a legszorosabb kapcsolatot tartásuk fenn a központi szervvel az elkészítendő alapszabályok rendelkezései szerint.

Kijelentem, hogy bármilyen fontos az hogy az alapszabály jól legyen megszerkesztve és ebben pontosan körülírást nyerjenek az egyes szervek kötelességei, sőt jogai is, a legjobb alapszabály is csak nyomtatott papír, ha nem tudunk az egyes tisztségekre megfelelő tudással és tapasztalattal rendelkező, munkabíró, akarat erős, kimondhatatlanul szorgalmas és önzetlen iparosokat kiválasztani, akik nem dísznek, hanem súlyos kötelességnek tekintik ezt a hivatást és e szerint dolgoznak is.

A SZERVEZKEDES CELJA

Mi legyen most már a szervezkedés célja? Elsősorban az iparos-közszellem megerősítése, hogy nyilvánvaló legyen, hogy a magyar iparosság élő, fejlődőképes és nagyra hivatott része a társadalomnak, amelynek fenntartása közérdek. De minden iparosnak éreznie kell, hogy nem elhagyott és magára maradt parány, hanem a vele sorsközösségben élők egy nagy családot képeznek, amely kész egymásért áldozatot hozni, egymást támogatni, segíteni és megteremteni a jövő biztosításul szolgáló eszközöket, megvédeni minden túlkapás ellen, megszerezni az élethez való jogot, önbizalmat önteni az iparosba, hogy a nagy gazdasági harcban megállja helyét, sőt fejlődése és gyarapodása is biztosítva legyen.

Másodszor: a meglévő erőik konzerválása és megerősítése, hogy a jövő fejlődésének biztos alapja legyen. Minden iparost erősség, ellenállóképessé kell tenni, kutatni, keresni kell az eszközöket, hogy gazdaságilag erőssé tegyék az egyedet, mert minél több erős egyedből áll a szervezet, annál több biztosítékot nyújt arra nézve, hogy meg tud felelni kötelezettségeinek. Felfogásom szerint sokkal könnyebb feladat a meglévővet növelni, mint egészen újat teremteni, mely rendszeren a kezdet nehézségeivel küzdve csak a késő jövőben állhat meg egyedül.

NYERSANYAG- ÉS SZERSZAM-BESZERZÉS, PIACOK TEREMTÉSE . . .

Ennek a támogatásnak főképpen gazdaságilag kell megnyilvánulnia, nyersanyag olcsó és könnyű beszerzése, forgótőkét rendelkezésre bo-

Az iparosságon a sor . . .

Ezeket az üzeneteket hozta ide Aradra, nekünk, aradi iparosoknak gróf Teleki Ádám országgyűlési képviselő, aki az iparosok bizalmából került a parlamentbe és, aki a Nemzeti Újjászülés Frontja magyar tagozatának megbízásából Erdély és a kapcsolt részek magyar iparosságának megszervezésére nyert megbízatást.

Ifjúi hévvel, bátor szóval, lelkes hanghordozással, a kötelességtudás és vállalkozás hangoztatásával adta elő azt a programot, amely megvalósítva arra hivatott, hogy egy nagy egészbe foglalja össze Erdély és a kapcsolt részek egész magyar iparosságát a legkisebbtől a legnagyobbig. Ez a szervezet kiosztja minden egyesnek a reá jutó munkát, amelyet a köz érdekében végeznie kell, de azt a támogatást is juttatja neki, amit a megszervezett iparosság nyújtani és kiharcolni tud.

Most már az iparosságon a sor, hogy nyilatkozzon: vállalja-e ezt a kemény és kitartó munkát, amely reá várakozik, s amellyel szemben az eredmény nem lehet kétséges, mert éppen a mai idők egyedül alkalmasak arra, hogy a sikerbiztos reményében kezdjük meg a munkát.

En merem állítani, hogy úgy Arad, mint az ország magyar iparossága, amellyel évtizedek óta a legszorosabb kapcsolatban voltunk és, amellyel csak az utóbbi évek mozgási lehetőségeinek hiánya és a gazdasági válság mindent el-

sőprő vihara, majd az ipartestületek feloszlatása, a kisiparosoknak a munkakamarákba való beosztása, az ipartestületek országos szövetségének megszűnése tette nehezebbé az állandó kapcsolatok fenntartását, — hangsúlyozom, — az az iparosság kész és fejlődő újból munkába állni. Ki ne emlékezne vissza az aradi, a nagyváradi, a szatmári és gyergyószentmiklósi országos iparos kongresszusokra és arra a szorgalmas, az iparosok érdekeit mindenkor felölő munkára, amelyet az ipartestületek szövetsége végzett?

AMI ÖSZEKÖTŐ KAPCSOT KÉPEZ

A másik szervezetünket, az 1921. évi törvény alapján megalkotott szindikátusainkat pedig a múlt évi céhtörvény szüntette meg és azok még eddig nincsenek pótolva.

Megmaradt azonban összekötő kapocsként részünkre lapunk, az „Az Iparos”, amely ezelőtt hetenként, majd az új sajtótörvény életbelépte után kéthetenként tájékoztatja iparosainkat az összes újabb törvényekről és rendeletekről és tartja ébren az iparos-közszellemet, minden szervezkedés alapelemét, amely nélkül elindulni és szervezeteket alkotni nem lehet s ha ez nincs meg, rövid idő alatt kártyavárként omlik össze, még akkor is, ha a legelőkelőbb vezetőség állna annak élére és a legnagyobb áldozatkészség is hozná azt össze

A szervezkedés útja

Hogy hogyan és miként szervezkedjünk, annak többféle útja és módja van s legjobb az, amely a legkisebb áldozattal és a leggyorsabban visz el a kitűzött célhoz.

Az iparosság eddigi szervei, mint a régi céhek, majd az ipartestületek és ipartársulatok mind helyi jellegűek voltak s csak egy városra, vagy kisebb körzetre terjedtek ki és a fentemlített ipartestületek szövetségén kívül nem is volt más országos iparos-szerv. Erdély területén. A kisiparosok bucarestii és ploestii szövetségei alkottak ugyan fiókokat Erdélyben is, nemkülönben kizárólag a román iparosság Kolozsváron felállította a Reuniuneát.

A ORSÁGOS MAGYAR IPAROS-SZERVEZET

A magyar iparosságnak most volna megalkulóban az első, Erdélyt és a kapcsolt részeket magában foglaló országos szervezete, amely hasonlóan az erdélyi magyar mezőgazdasági

egylethez, magába foglalná ezen országrész összes magyar iparosait. Ebben helyet foglalna úgy a nagyipar, mint a kézműipar, sőt a háziipar is. Ez a szervezet szoros kapcsolatban volna a Nemzeti Újjászülési Front magyar tagozatával, a Magyar Népközség gazdasági szakosztályával, amelynek hatásköre kiterjed a mezőgazdaságra, iparra, kereskedelemre, továbbá a hitel- és szövetkezeti ügyekre is. Együttműködne a Magyar Népközség kulturális és szociális szakosztályával, megosztva a nagyszabású, sok tudást, de még több türelmet és véghetlen kitartást igénylő munkát.

Úgy tűnik, mintha a Népközség szervezete igen bonyolult volna, de nem szabad elfeledni, hogy ezek a dolgok mind összefüggnek s egymás nélkül el nem intézhetők közmegegyezésre, vagy egyik-másik osztály sérelme nélkül, mert úgy a mezőgazdának, mint az iparosoknak is vannak kulturális és szociális ügyei, viszont a kultúrát is közletről érintik a gazdasági ügyek,

csatása, szerszámok és gépek beszerzése, piacok megteremtése és a kész cikkek értékesítésének megszervezése társulás, esetleg szövetkezetek útján.

A gazdasági támogatással egyidejűleg az iparosság színvonalának emelése továbbképző tanfolyamok, kiállítások, tanulmányi utazások, stb. segítségével. Azután a tanoncok és segítők nevelése, az új nemzedéknek az élet nehézségeire való megedzése és kitanítása, hogy biztos záloga legyen a jövőnek, amiért küzdeni, dolgozni és fáradni a mi kötelességünk.

Ezt a kötelezettséget azonban csak úgy vállalhatjuk, ha erre meg van az anyagi alap, de ha műhelyeink kipusztulnak, ha a mai nemzedék egzisztenciája nem nyer biztosítást, akkor nem gyakorol majd az iparospálya az ifjúságra vonzerőt s éppen a legjobb elemek fordulnak majd el az iparospályától, ami a színvonal csökkenését, elnéptelenedést, majd teljes pusztulást von maga után.

Most már ismerve a célokat, keresnünk kell az eszközöket a cél megvalósítására. A költő szerint: „Ha jó a cél, mit feltűzél magadnak, akadnak akkor biztos eszközök.” Nem kételkedem abban, hogy ezek az eszközök rendelkezésünkre fognak állni, illetve előteremtjük őket közös erővel, mert meg fogjuk ismerni a közösségben rejlő azon nagy erőt, amely minden akadályt elhárít útjából és sikert sikerre halmoz.

TIZ IGAZ EMBER . . .

Az írás szerint az Úr megkegyelmezett volna Sodomának és Gomorhának, ha legalább tíz igaz ember akad a két városban. Sajnos, ez a szám túlmagasnak bizonyult a kénköves tüzesóval pusztította el ezeket a városokat az Úr haragja.

En úgy érzem, hogy Erdélyben és a kapcsolatos részeken lesz tíz magyar iparos, aki a szervezkedés munkáját kézbe veszi és azt végre is hajtja.

Soradöntő órákat élünk, talán az utolsó alkalom ez, hogy kedvező légkörben, a hatóság támogatása mellett végrehajtsuk e nagy munkát. Jaj nekünk, ha „megmérgetünk és könnyűnek találhatunk!”

GRÓF TELEKI ADAM KÖRE TÖMÖRÜLVE

A magyar iparosság léte és jövője függ attól, hogy teljesítsük kötelességünket és tömörüljünk gróf Teleki Ádám asztalosmester körül bizalommal, az eljövendő jobb jövőben való hittel és alkossuk meg a magyar iparosok országos szervezetét.

A magyar nyelven lefolytatott választott bírósági tárgyalások ítélete is jogervényes

A választott bíróságokat, amelyek a közgazdasági életben nagy jelentőséggel bírnak, az eddigi joggyakorlat szerint a rendes bíróság jellegével bíró intézménynek tekintették, már csak azért is, mivel azok ítéleteit a polgári bíróságok hajtották végre. Ennek következtében azután számos esetben, amikor a választott bírósági tagok nem az állam nyelvén tárgyaltak, megsemmisítették az eljárást és a határozatot érvénytelenítették. Egy ilyen természetű ügy került a napokban a Semmitőszék egyesített tanácsa elé. Az ügyben az alsófokú bíróságok az eddigi joggyakorlat értelmében megsemmisítették a választott bíróságok határozatát. Semmiségi panasz beadása folytán került az ügy a Semmitőszék elé, amelynek egyesített tanácsa elfogadta a felfolyamodók álláspontját és kimondotta, hogy az erdélyi perrendtartás szerint alakuló választott bíróságok nem közhivatali jelleggel bíró intézmények s mint ilyenek, tárgyalásaikat bármely nyelven folytathatják. A választott bírák — mondja az ítélet — csupán megbízottai a feleknek, kötelességük csak az, hogy a jegyzőkönyvet és az ítéletet az állam nyelvén szerkeszték meg.

KITUNÓ ÜZLET.

Két tanoncgyerek találkozik az uccán és az egyik csodálkozva kérdi:

- Samu, mi történt veled, hogy így kiöltözködél? Megütötted a főnyereményt?
- Nem, hanem vállalatot alapítottam.
- Mit?
- Postagalambokkal kereskedem.
- És az olyan jó cikk?
- Remek Nappal eladom őket és este vissza-repülnek.

Január elsejétől ismét lehet kérni kényszeregyezséget

Nincsen akadálya annak, hogy a moratoriumot nyert cég később kényszeregyezséget kérjen. A fizetésektől mentes kereskedő családi fenntartási kiadásai továbbra is veszélyeztetik a hitelezők kielégítését

Múlt év május elsején, mint ismeretes, újból hatályon kívül helyezték a csődön kívüli kényszeregyezségi törvényt. Ezt az okirálással-beli csődtörvény néhány olyan szakaszával helyettesítették, ami mégis lehetővé tette az adósoknak azt, hogy a csőd elkerülésével egvezkedhettek ki hitelezőikkel. A legutóbbi időben a gazdasági életben nem érezték hiányát az intézményes csődön kívüli kényszeregyezménynek, miután a hitelélet a lehető legminimálisabbra korlátozódott, úgyhogy csak szórványos esetekben került a sor egvezségekre. Gazdasági szakkörökben a leghatározottabban állítják, hogy abban az esetben, ha a hitelforgalom megint rendes mederbe kerül, akkor minden kétségen kívül szükségessé válik megint a csődön kívüli kényszeregyezés, úgy az adósok, mint a hitelezők érdekében. A II. Carol király kereskedelmi kódex, amely 1940. január 1-én lép életbe, újból megvalósítja a kényszeregyezés jogi intézményét és pedig a legmodernebb formában.

Az új kereskedelmi törvény III. könyvének első része, a 635—678. szakaszok foglalják össze a csődön kívüli kényszeregyezés szabályait. A törvény szerint kényszeregyezséget csak az a kereskedő kérhet, akinek legalább 3 év óta van bejegyzett cége és pedig azért kérheti a kényszeregyezséget, hogy elkerülhesse a csőd-kérelmet. A kényszeregyezségi kérvényt szabályszerűen kell aláírni és ahhoz a törvényszékhez kell benyújtani, amelynek a csőd elrendelésére hatásköre van.

A MINIMALIS KVÓTA 50 SZAZALEK

A kényszeregyezségi kérelmet meg kell indokolni. Fel kell tüntetni a hitelezőknek felajánlott kvótát, amely nem lehet kevesebb 50 százaléknál és meg kell jelölni a fizetés idejét, ami nem lehet több két évnél. Fel kell sorolni az összes biztosítékokat és kezességeket, valamint azokat a feltételeket, amelyeket az adós hitelezőinek javasolt. Ha a fizetési határidő hat hónannál több, akkor a felajánlott kvótát részletekben is fizetheti az adós. A részleteknek egyenlőnek kell lenniük és az egymást követő részletek határideje nem lehet több hat hónapról. A kérvényhez csatolni kell a cégjegyzési kivonatot, a kötelező kereskedelmi könyveket, az utolsó három évről a nyereség és veszteség-számlát, az adós személyes költségének kimutatását és bizonyítványt arról, hogy az adós nincsen olyan helyzetben, ami miatt a kényszeregyezés megtagadható volna.

A kényszeregyezés nem engedélyezhető, ha a kereskedő nem bejegyzett cég legalább három éve, ha az adóst család bukásért elítélték, ha valamely megelőző kényszeregyezésben nem teljesítette a vállalt kötelezettségeit, vagy

pedig nem telt még el öt esztendő attól az időponttól számítva, amikor valamely előző kényszeregyezségből kifolyólag a fizetést teljesítette.

Nem engedélyezhető a kényszeregyezés az esetben sem, ha még nem telt el egy év attól az időtől számítva, hogy a kereskedő kényszeregyezséget kért, de a kérelmet a hitelező gyűlés előtt visszavonta, vagy, ha csődöt rendeltek el ellene és nem rehabilitálták.

CSAK AZ ELVI JÓVÁHAGYASTÓL SZÜNTELTENK A VÉGREHAJTÁSOK

Az eljárás megindításának napjától kezdve az adós visszanyeri rendelkezési jogát vagyona fölött és a hitelezők bizottságának ellenőrzése mellett, a szokásos keretek között folytathatja üzletét. A törvényszék azonban úgy is intézkedhetik, hogy a pénznek felvételét és kiadását az adós a hitelező bizottság közbejöttével teljesítse.

A kényszeregyezségi eljárás alatt a behajtott összegekből le kell vonni azt az összeget, amely szükséges a kereskedelem fenntartásához, valamint a kereskedő és családja fenntartására. A levonás után megmaradt összeget bírói letétbe kell helyezni és az arról szóló vény átadni a kiküldött bírónak. Az elvi jóváhagyás napjától az „omologálási” ítélet jogerőre emelkedéséig egyetlen hitelező sem vezethet az adós vagyona ellen kielégítést, vagy biztosítási végrehajtást olyan követelések alapján, amelyek a végzés meghozása előtt keletkeztek, nem szerezhettek az adós ingó, vagy ingatlan vagyonára előnyös kielégítési jogot és nem kérhetnek csődöt ellene.

AZ ADÓS BESZÁMITHATJA A KÖVETELÉSEIT

A kényszeregyezés megnyitásakor már meglévő összes pénzkövetelések — kivéve azokat, amelyek előnyös kielégítési joggal vannak garantálva —, a kényszeregyezés megindításakor lejárnak és többé nem kamatoznak. Ha olyan követelések állnak fenn, amelyek eddig sem kamatoztak, akkor ezekből még le kell vonni a törvényes kamatot az elvi jóváhagyás napjától, a követelés esedékességéig számított időre. Beszámításnak van helye olyan követeléseknek, amelyek még nem jártak le, vagy feltételektől függenek, vagy pedig, ha az adós elleni követeléseknek nem készpénz a tárgya. Nincs beszámításnak helye, ha a kereskedő elleni követelést az elvi jóváhagyás után szerezte meg a hitelező, vagy pedig a hitelező a követelést ugyan az elvi jóváhagyás előtt szerezte meg, azonban a követelés megszerzésének idejében tudomással bírt az adós anyagi helyzetéről.

Csak a zöldszínű fuvarlevelek maradnak érvényben

Bélyegmentesek a szabadforgalmi jegyek és a kincstári okiratok

A CFR vezérigazgatósága elhatározta, hogy a forgalomból kivonja a fehérszínű csomagszállítóleveleket. Ennélfogva

csupán a zöldszínűek maradnak érvényben,

amelyeket ezentúl minden csomagszállításnál alkalmazni kell, tekintet nélkül az áru természetére. A zöldszínű szállítóleveleken, magán a blankettán, három lei kincstári bélyeg van, úgyszintén a vevényen is. Ezekre más kincstári bélyeg nem kell, de ki kell egészíteni azokat repülőbélyegekkel és pedig 2 leies repülőbélyeg jön, úgy a szállítólevélre, mint a vevényre. Ezenkívül mindkét iratra 0.25 leies statisztikai bélyeg is kell ragasztani.

A kincstári, repülő és statisztikai bélyegeket a szállítási okmányon, elismervényeken, deklaráción és mellékeken a feladóállomás bélyegzőjével érvénytelenítik, kivéve azokat, amelyeket a címzettnek kell aláírásával érvényteleníteni. Az újságok kiadóhivatalai által közvetlenül a vonatokra feladott újságcsomagoknál a szállítólevélre felragasztott összes bélye-

geket a vasúti állomás bélyegzőjével érvénytelenítik és ezen azt a napot tüntetik fel, amikor a csomagkocsi vezetője átvette a csomagot.

A mezőgazdasági bélyegekkel ellátott szállítóleveleket és íveket a rendeltetési állomás őrzi meg, miután a csomagokat kikészítette.

A CFR vezérigazgatósága körrendeletben közölte, hogy minden egyes feladóra, vasútra, címzettre és vasúti állomásra nézve külön szállítóleveleket, vagy szállítóíveket kell kitölteni. Az ellenőrző közegek, akik az állomáson az ügykezelését ellenőrzik,

kötelesek megvizsgálni az összes ilyen szállítási jegyeket,

vagy íveket és meggyőződést szerezni arról, hogy azok kellőképpen vannak-e kitöltve.

A szeszesitalokra, élesztőre, sörre, stb. vonatkozóan kiadott szabadforgalmi jegyek, valamint minden más nyugtát, okiratot, vagy bizonyítványt, amelyeket a kincstár bocsátott ki, úgyszintén a mellékelt szállítási okiratok is mentesek a kincstári és a repülőbélyeg alól.

Az országos magyar iparosszervezet megszervezéséről beszélt az aradi Iparos Otthonban gróf Teleki Ádám országgyűlési képviselő

Lelkes szellemben indul meg országsszerter a szervezési munka

Tanulságos és hasznos felszólalások hangzottak el a nagyfontosságú gyűlésen

A Magyar Népközség központi vezetőse nagy súlyt fektett arra, hogy a magyarságot szakmák szerint is megszervezze és ezt célozza az az érdekes és nagyfontosságú előadás, amelyet Teleki Ádám gróf országgyűlési képviselő, a Magyar Népközség iparos tagozatának vezetője tartott vasárnap délután 6 órakor az Iparos Otthon nagytermében. Arad magyar iparostársadalma teljes mértékben átértékelte ennek az előadásnak, illetve gyűlésnek fontosságát és mindenki megjelent, aki Arad magyar iparostársadalmában szerepet játszik. A hallgatóság érdeklődéssel figyelte Teleki Ádám gróf beszámolóját, amely élénken világította meg a Magyar Népközség terveit az iparosság megszervezésével kapcsolatban. Teleki Ádám szavai a hallgatóság körében lelkesítőleg hatottak és bizonyosra vehető, hogy az elmondottak nem maradnak hatás nélkül: rövidesen megindul Arad és a megye magyar iparostársadalmának a Népközségen belüli alapos megszervezése. A gyűlést Reinhart Gyula, az Iparos Otthon elnöke nyitotta meg, aki üdvözölte Teleki Ádám grófot, aki nyomban megkezdte tömör és a probléma minden lényeges részletére kiterjedő előadását.

KÖZÖS SZERVBE TÖMÖRÍTENI AZ IPAROSOKAT

— A Magyar Népközség keretein belül a magyar iparosságot akarjuk szolgálni — mondotta Teleki Ádám gróf. — Szimbólus jelentőségét látom annak, hogy ma délelőtt ugyanebben a teremben folyt le az E. M. G. E., a magyar gazdaságszervező gyűlése. Most pedig a magyar iparostársadalom, a város magyar társadalmának alapja tartja itt gyűlését. Miben állnak célkitűzéseink?

A romániai magyar iparostársadalmat egy közös szervbe akarjuk tömöríteni.

Vidékről vidékre járok, hogy megtudjam: milyen alapokon kívánja a magyar iparosság ezt a szervezkedést. Szükség van az országos magyar iparos szervezetre. Érintkezésbe lépünk a kormány tényezőivel, akik közölték velünk, hogy megvan a lehetősége annak, hogy ezt a szervezetet megteremtjük. Példaként említem meg az E. M. G. E. szervezetét, amely ma már 40 ezer tagot számlál. Hasonló szervezetet akarunk a magyar iparosság számára megteremtteni, amely a magyar iparosság legfontosabb kérdéseivel foglalkozzék! Ezek közé tartozik a tanonc továbbképzés megszervezése, valamint a tanoncotthonok megszervezése.

Gondoskodnunk kell arról, hogy a jövő magyar iparos nemzedéke az eddigi magas színvonalon maradjon.

Történelmi felelősséggel tartozunk azért, hogy a jövő magyar iparosai éppen úgy megtudják állani helyüket az életben, mint szüleik.

Teleki Ádám gróf, a magyar iparosság fontos feladatának tekinti a tanoncotthonok létesítését, mert nívós, a mai kor követelményeinek megfelelő iparostársadalmat kell kiképezni, amelye hivatása magaslatán áll. Tanfolyamokat kell szervezni a falvak iparossága részére is, hogy a vidéki iparosok kiképzését is a célnak megfelelő módokat szerint hajtsák végre. Kiállításokat kell rendezni, hogy a magyar iparosság készítményei megfelelő piacra jussanak.

— Ezek a gyakorlati kérdések — mondotta az előadó, — de ezek mellett

ki kell építeni az iparosság szellemi együttműködésének lehetőségét.

Ez akkor érhető el, ha együttesen beszéljük meg a reánk váró feladatok megoldási lehetőségeit.

Fejldjék ki az új közszellem, miként ez a gazdaságszervező munkák kifejlődött.

— Ápolnunk kell a testületi szellemet, minden iparosnak részt kell venni a munkánkban. Tegyük félre a személyi kérdéseket és csak a célt szabad szemelött tartani. Új, egészséges közszellemet kell teremteni:

az akarat, a munka és a kötelességteljesítés közszellemét.

Mi, akik a magyar iparosok szövetségének révén kerültünk a parlamentbe, a magyar iparosságot akarjuk szolgálni. Arra kérjük a magyar iparosságot, hogy ajándékozzon meg bizalmával és ennek beszédes jelével: vegyen tevékeny részt munkánkban.

A nagy tetszéssel kísért előadás után Teleki Ádám gróf felkérte az iparosság megjelent képviselőit, mondják el a szervezkedésre vonatkozó elképzeléseiket. Elsőnek Veres Endre dr. kolozsvári újságíró szólalt fel, aki az aradi iparosság történelmi múltját ismertette, majd pedig így folytatta:

— Számos megoldásra váró kérdésünk van. Ezek közé tartozik a tanonciskolák, a tanoncotthonok, valamint a hitel problémája. Gondoskodnunk kell magyar tanonciskolák létesítéséről, mert jól tudjuk, hogy az állami iskolák az inasoknak csak egy részét tudják befogadni, tanonciskolai végzettség nélkül pedig az inasból nem lehet mester, nem lehet iparos.

Veres dr. ezután az iparosságnak a népközségen való megszervezéséről, ennek a szervezkedésnek jelentőségéről beszélt, majd pedig

A tanoncotatás reformja

Az élénk tetszéssel kísért felszólalás után Böszörményi Benedek építész, a Magyar Népközség aradi tagozatának szervezési munkálatait ismertette, majd pedig Kőszeghy Emil a tanonckérdésről beszélt:

— Az iparosnak — mondotta —, ma a tanonckérdés egyik legsúlyosabb problémája. Nézetem szerint a tanoncotatás jelenlegi rendszerét gyökeresen módosítani kellene. A jelenlegi rendszer mellett a tanonc szinte többet van az iskolában, mint a műhelyben és az iparos nélkülözni kénytelen a tanonc munkáját. Ezt a rendszert úgy kellene módosítani, hogy az elemi iskola hetedik osztályát nyilvánítsák ipari előkészítő tanfolyamnak és itt egy év alatt tanítsák meg a növendékeket arra, amire az inasokat három év alatt a megszakításokkal történő tanítással oktatják. Ily módon a mester már elméletileg képzett inast kapna, az inas pedig egész idejét mestersége tanulásának szentelhetné. Arra kérem Teleki Ádám gróf képviselő urat, hogy az ipartörvény új értelmű módosítása érdekében szíveskedjen felszólalni a parlamentben.

Zombory Gyula volt a következő felszólaló, aki a következőket mondotta:

— Örömmel tölt el bennünket az, hogy a népközség megszervezése során fokozott figyelmet szentelnek az iparosoknak. A most meginduló szervező munkából mi szívvel-lellekkel ki akarjuk venni részünket és azt kérjük, hogy az országos iparosszervezet szervezési szabályait a központ minél előbb küldje el.

Szuchy Pál dr. felszólalásában a népközség szervezeti szabályai iránt érdeklődött. A következő felszólaló, Czeiler István, a forgalmi adóval kapcsolatos nehézségekről beszélt, majd pedig így folytatta:

— A kisiparos ma tulsok formáságnak kell eleget tennie, olyan formásoknak, amelyeket sok esetben nem tud teljesíteni és, amelyekhez képzett tisztviselő, vagy könyvelő szükséges. Ezeknek a formásoknak csökkentése

Teleki Ádám gróf fontos és felelősségteljes munkájára utalt.

— Teleki Ádám gróf — mondotta —, a történelmi felelősség tudatától áthatva, vállalta a szervezés munkáját, mert ismeri a magyar iparosság helyzetét és tudatában van annak, hogy ezt a fontos társadalmi réteget meg kell menteni.

Ezután általános figyelem közepette Parecz Béla dr. szólalt fel:

— Sokat gondolkoztam azon, hogy az új korszakban, ami az alkotmány módosítása után bekövetkezett, hogyan találja meg helyét a magyarság. Gondoltam azon, mi lesz a kormány és a magyarság képviselői között megkötött egyezmény után és az újonnan létesült Népközség hogyan tudja teljesíteni kulturális, gazdasági és társadalmi téren a feladatát. Vannak jelenleg is gazdasági és kulturális szerveink, amelyek iránt nincs meg a kellő érdeklődés, részben pedig nagy nehézséggel küzdenek. Az új rendszer foglalkozási ágak szerint csoportosítja a lakosságot és a mai gyűlés is egy foglalkozási ágak szerint való megszervezésnek egyik részlete. Most, hogy az elhangzott beszédet hallgattam, az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy

megvan a boldogulás lehetősége az új irányzatban.

A délelőtti folyamán a gazdák tartottak itt gyűlést és akkor is kihangsúlyozást nyert, hogy magyar gazdák szervezkednek és amikor ez a szervezkedés megtörténik, a magyarság egészen segítünk. Ezen a délutáni gyűlésen pedig kihangsúlyozást nyer, hogy magyar iparosok szervezkednek, akik tehát

szervezkedésükkel nem különülnek el a magyarságtól,

hanem mint annak egy része folytatják szervezkedésüket. Parecz Béla dr. hangsúlyozta, hogy az iparosság megszervezése, csak a magyar népközségi gondolat jegyében folyhat le, mert hiszen a korporációs rendszert is ez a szellem hatja át.

A MI ÉLETTERÜNK...

— Divatos manapság az élettér kifejezésének használata — mondotta Parecz Béla dr. — Nekünk is van életterünk, nem csak az álmoknak. Nem csupán az a hely az életterünk, ahol születünk, hanem élettér a foglalkozás is, amelyet gyakorolunk, amellyel családunkat becsülettel eltartjuk, ehhez az élettérhez jönnünk van és ezt a jogot követeljük magunknak.

érdekében kérem a képviselő úr közbenjárását. Ami a tanonckérdést illeti, teljes egészében osztom Kőszeghy Emil úr nézeteit és még csak azt kívánom hangsúlyozni, hogy inkább a segédek továbbképzésére, művelésére kellene nagyobb súlyt fektetni vasárnapi, vagy esti iskolák által.

Juhász Gábor a kiskereskedők több problémáját ismertette, majd Kelly István igazgató üdvözölte Teleki Ádám grófot és a gyűlésen jelenlevő Demian Aurel dr. képviselőt, akiket arra kért, hogy a parlamentben szövegezzék fel annak érdekében, hogy az új házak adómentességét ismét léptessék életbe.

ORSZÁGOS MAGYAR IPAROSSZERVEZET

— Két és fél évvel ezelőtt szüntették meg az új házak adómentességét — mondotta Kelly István —, azóta feltűnő módon visszacsúszott az építkezés. Az építési ipar 40 más iparágat foglalkoztat, elsőrendű érdek tehát, hogy az új házak adómentessége ismét életbe lépjen.

Kovács Ferenc a forgalmiadó kérdésével kapcsolatban szólalt fel.

— A forgalmiadó törvény egyes intézkedései bizonyos mértékben bénítólag hatnak az iparra, annak fejlődésére. Ezek az intézkedések ugyanis arra kényszerítik az iparost, hogy csak bizonyos lörejjű motorral és bizonyos létszámú alkalmazottal dolgozzon, ha nem akar magasabb adót fizetni. Így tehát elvesz a fejlődés lehetősége, mert a lépésben való fejlődés egyben a terhek jelentős növelését is jelenti. Ebben az ügyben kérem képviselő úr közbenjárását, illetve felszólalását.

Végül Teleki Ádám gróf közölte, hogy az elhangzottakat a megalakítandó országos magyar iparos szervezet feltétlenül figyelembe veszi. Közölte, hogy az iparosszervezet alapszabály tervezetét már néhány napon belül sor küldik és hangsúlyozta, hogy rövidesen sor kerül a magyar kereskedőtársadalom megszervezésére is.

Használati és megőrzési utasításokat tartalmaz a gázálarctörvény végrehajtási rendelete

Ha az alkalmazott nem fizeti ki kilépésekor a vételárát, a vállalat
a gázálarcot visszatartja

Megjelent a Hivatalos Lapban a gázálarcok kötelező beszerzéséről szóló törvény 17. szakaszának végrehajtási utasítása. Az utasítás szerint minden ipari és kereskedelmi vállalat, bármilyen kategóriába tartozzék is, köteles az előírt módon megőrizni a különböző légvédelmi alakulatokba beosztott, valamint a mozgósítási könyvekbe bevezetett személyzetük gázálarcait. Ennek érdekében minden vállalatnak, ahol 200-nál kevesebb gázálarc van, be kell szereznie a légügyi minisztérium által jóváhagyott különleges szekrényeket, míg azok a cégek,

ahol több mint 200 gázálarcot kell megőrizni, külön szobát kell erre a célra berendezni.

Azon alkalmazottak gázálarcát, akik nem tagjai a helyi riadó és megfigyelő szolgálatnak, sem a fényelőző osztagoknak, vagy a tűzoltószolgálatnak, sem az első segélyt nyújtó őrzáratoknak, vagy az egészségügyi osztagoknak, ugyancsak nem szerepelnek a mozgósítási könyvekben sem,

mindenki saját maga őrzi meg.

De a vállalat nem tagadhatja meg tőlük, ha azt kéri, hogy az ő álarcaikat is a többiekével együtt őrizzék meg. A kötelező megőrzésre átadott gázálarcok jó állapotban való megmaradásáért a cég felelős és ha valamelyik álarc elromlik, köteles pótolni. Minden álarcra címkét kell ragasztani a tulajdonos nevével. A gyakorlatához használt álarcokat fertőtleníteni kell, ha más személy fogja hordani. Ha a mozgósítási könyvbe beírt alkalmazott elhagyja az állását, ki kell adni neki a gázálarcát.

MILYEN LEGYEN A GÁZÁLARCRAKTÁR

Azoknak a helyiségeknek, ahol a gázálarcokat tartják, nem szabad a legfelső emeleten lenniük, ha többemeletes épületről van szó, amelynek nincs padlása. Ezekben a szobákban a tetőzetten kívül fából vagy betonból épített mennyezetnek kell lennie, amely megvédi a gázálarcokat az időjárás viszontagságaitól. A szobák padlója deszkából kell legyen. Ha a padló betonlap, akkor másfélcentiméteres aszfalttrézzel kell bevonni és efölé rakják le a deszkapadlót. Az ablakok az északra néző falban legyenek, vagy ha ez nem lehetséges, deszkarollóval, vagy át nem tetsző függönnyel kell ellátni az ablakokat, hogy

a szoba ne legyen kitéve közvetlenül a nap-sütésnek.

A szoba belsége tökéletesen száraz kell legyen. amit egyszerűen úgy lehet elérni, hogy akkor szellőztetik a helyiséget, amikor a külső hőmérséklet megközelíti a szobáét, a szoba sarkaiba pedig nagy méssz-kódarabokat helyeznek el ládában, még pedig úgy, hogy a szoba köbtartalmának minden köbméterére félkiló méssz jutson. A szoba hőmérséklete 20 és 40 fok Celsius között változhat, de kerülni kell a túlgyors hőmérsékleti változásokat. Ezt a hőmérsékletet nyáron szellőztetéssel lehet elérni, télen pedig cserépkályhákba rakott tűzzel. Vaskályhákat szimmiképpen sem szabad fűteni a gázálarcos helyiségekben.

A cserépkályhának az ajtaja is lehetőleg más helyiségbe szőljön,

vagyis ne legyen abban a szobában, ahol az álarcokat őrzik. Azokat a helyiségeket, ahol a gázálarcokat tartják, fel kell szerelni tűzoltóberendezéssel és ezekben a szobákban semmiféle egyéb anyagot nem szabad tartani. A gázálarcokkal megrakott ládákat félméternyire a faltól és legalább másfélméternyire a kályhától kell elhelyezni.

A GÁZÁLARCOK MEGÓVÁSA

A gyakorlatához használt gázálarcok alsó részét minden egyes alkalommal puha ronggyal, vagy vattával kell szárazra törölgetni, de semmiképpen sem szabad tűznél szárítani, vagy kitenni a napra és más meleg hatásának. A szemüvegrészt hagyni kell, hogy önmagától száradjon meg és nem szabad sem tisztítani sem dörzsölni. Ha poros a szemüvegrész, előbb hagyni kell, amíg megszárad és akkor puha ronggyal kell megtörölni. Ügyelni kell arra, hogy a szelepek be ne piszkolódjának.

Ha a légzőselep bedugulna, fel kell venni az álarcot és néhányszor erősen lélegezni.

A megfagyott gázálarccal semmit sem szabad csinálni, amíg a fagy ki nem enged belőlük.

Ha valaki másnak az álarcát használja, ragályterjesztés megakadályozása érdekében fer-

tőtleníteni kell az álarcot. A fertőtlenítés trioximetilen-pasztillákkal történik, amelyek melegítés után elpárolognak. Az álarcok szűrőkészülékét nem kell kitenni a trioximetilen-gőznek. A fertőtlenítés történhet akár a különleges szekrényekben, akár a gázkamrában és minden köbméterre 20 gram trioximetilent kell számítani. A trioximetilen elpárolgatása denaturált szesszel és égő lámpákkal történik.

KI VESZ UJAT A TÖNKREMENT GÁZÁLARC HELYETT?

A gázálarcok karbantartását különleges meghatalmazással ellátott közegek fogják ellenőrizni. A rosszul megőrzött gázálarcokról jegyzőkönyvet

vesznek fel és arra kötelezik a céget, vállalatot, vagy egyént, hogy más álarcot szerezzen be. Házboru esetén mindenki a felső ruhája fölött tartja az álarcot, munkaidőben pedig a munkahely közvetlen közelében, hogy gyorsan lehessen felvenni. A cégek, vállalatok és intézmények kötelesek az alkalmazottak által kifizetett álarcok kiosztásakor elismervényt is adni arról, hogy az illető kifizette az álarc árát. Ezzel akarja a törvény megakadályozni azt, hogy valaki kivonja magát az álarc beszerzése alól.

Uj alkalmazottak felvételénél követelni kell on-
nak az elismervénynek és a gázálarcnak a fel-
mutatását,

nehogy valaki kölcsönvevő álarccal jelentkezék. A szolgálatból kilépett, vagy elbocsátott alkalmazottak gázálarcát, ha a távozó alkalmazott nem hajlandó a vételárát kiegyenlíteni, a cég köteles megőrizni amíg

elhelyezhető lesz az újonnan alkalmazott szem-
élyzet körében.

Ennek megtörténte után az eltávozott alkalmazott visszakapja a tőle levont részletfizetéseket.

Beiktatták az új temesvári magyar tanonciskola vezetőségét

Osszel kezd meg működését az új tanonciskola.

Mint ismeretes, a katolikus püspökség közbenjárásának eredményeképpen Temesvárott magyarnyelvű tanonciskola létesítését engedélyezték. Az új iskolaszékhelynek a püspöki hatóságok általi beiktatása már megtörtént. Az iskolaszék tagjai: dr. Kakuk Jánosné, a Magyar Nőegylet elnöknője, Babcsányi Ferenc kereskedő, Forgács Mátyás kereskedő, Lázár László építész, Lőrincz István vízvezeték-szerelő, Martzy Mihály kereskedő, Péter János gépmester, képviselő, Somogyi Károly jeggyáros, Szappanos

Gyula címfestő, Szigeti Károly kereskedő és dr. Vaniss László betegsegélyzőpénztári orvos. Az iskola igazgatójává Rajka Géza dr.-t, a katolikus fiúgimnázium igazgatóját nevezték ki.

A temesvári magyar tanonciskola az új tanév elején kezd meg tevékenységét a piarista liceum épületében. Az iskolába minden magyar nemzetiségű tanonc beiratkozhat, felekezetre való tekintet nélkül. A tanítás a délutáni órákban lesz. A tandíj összege megfelel az állami tanonciskola tandíjának.

Annak a behívottnak, akinek nem jár a felefizetés, hét napra szóló teljes fizetést kell adni

A közelmúltban bekövetkezett fegyvergyakorlatokkal kapcsolatban számos vita merült fel arra vonatkozóan, hogy a fegyvergyakorlat idejére milyen járandóságok illetik meg az alkalmazottakat. A Monitorul Oficial ez év május 8-iki számában rendelet törvény jelent meg, amelynek értelmében ezt a kérdést szabályozták. Az említett törvény azoknak az alkalmazottaknak helyzetét rendezi, akik több mint két éve vannak jelenlegi munkahelyükön. Kérdéses maradt azonban, hogy mi történik azokkal az alkalmazottakkal, akik jelenlegi állásukban még nincsenek két éve: jár-e ezeknek a fegyver-

A tökekamatadó kvótája

A pénzügyminiszter értesítette a pénzügyigazgatóságokat, hogy az 1939. április 1-i törvény módosította a tökekamatadó kulcsát és megkülönböztetéseket tesz arra az esetre vonatkozóan, mikor az adót a vállalatoknak (adósoknak) kell fizetni. Ilyenformán abban az esetben, ha a hitelező a jövedelem élvezője, a supracota alá eső fizikai személy, a bruttó jövedelem megállapításának alapjául szolgáló coeficiens 1.33244, ha elementáris adó kvótája 16% és 1.29954, ha az elementáris kvóta 14%. Abban az esetben, ha a hitelező supracota adó alá nem tartozó jogi személy, a bruttó jövedelem koeficiens 1.26582, ha az elementáris kvóta 16% és 1.23456, ha az elementáris kvóta 14%. A miniszteri rendelet tehát ilyen értelemben módosította előbbi körrendeletét. Az összes további inézkedések érvényben maradnak és haladéktalanul végrehajtandók, figyelembe kell venni azonban, hogy a nemzetvédelmi adó kiszámításánál a 2%-os kvótát 4%-ra emelték. Ennek következtében azonnal meg kell állapítani mindenütt a megadóztatandó bruttó ingó jövedelmet, úgy az osztalékoknál, mint minden más ingó jövedelemnél, ahol az adót az adós, a vállalat fizeti.

gyakorlat idején valami fizetés, vagy sem.

Mivel az aradi munkafelügyelőségre az alkalmazottak részéről számos panasz érkezett, Pacuraru Ostavian aradi munkafelügyelő 534—1939. szám alatt a vállalatokhoz körlevelet intézett, amelyben a következőket közli:

„Az 1939. május 8-án megjelent törvény 3. szakasza értelmében azok a kereskedők és kisiparosok, akik ötnél több munkást vagy tisztviselőt foglalkoztatnak, kötelesek azon alkalmazottak számára, akik több mint két éve vannak alkalmazásban náluk, házassok, vagy családi terheik vannak, a fegyvergyakorlat idejére fél fizetést adni mindaddig, amíg a vállalat működik. Ez az összeg a behívottak családi segélyét szolgálja. A fegyvergyakorlat után az összes alkalmazottak és munkások jogszerűt visszatérnek eddigi állásukba.

— A személyzetnek az a része, — folytatja a munkafelügyelő körlevele, — amely nem élvezheti a fenti törvényszakasz által biztosított előnyöket, jogszerűt a munkaszervezőkéről szóló törvény 60. szakaszának intézkedése alá tartozik és fegyvergyakorlat első hét napjára kap fizetést. Az említett törvényszakasz a következőket mondja: Abban az esetben, ha olyan alkalmazottnak, aki legalább hat hete van alkalmazásban, fegyvergyakorlatra kell bevonulnia, a munkaadó köteles hét napra járó teljes fizetés folyósítani. Az említett törvény 81. szakasza értelmében azon alkalmazott munkaszervezősét, akit fegyvergyakorlatra hívtak be, nem lehet felbontani. A fent említett intézkedések vonatkoznak azokra az alkalmazottakra, akik még nincsenek két éve jelenlegi munkahelyükön.

A körlevél befejező részében a munkafelügyelő felszólítja a vállalatokat, hogy sürgősen intézkedjenek a fentiek pontos betartása érdekében és tartsák tiszteltben a hadgyakorlatra behívott alkalmazottak törvényadta jogait.

A társadalmi önszegély megszervezése

Szathmáry Lajos dr., aki maga is kereskedelmi tevékenységet fejt ki, gyakorlati tanácsokkal járul gazdasági szervezkedésünk kérdéséhez. A társadalmi önszegély tudatosításában látja egyik legfontosabb tennivalónkat. Részletes tanulmányából az alábbiakat közöljük:

Ha a romániai magyarságnak kereseti ágak szerint való megismerését kutatjuk, azt látjuk, hogy népünknek jóval több, mint fele mező- és erdőgazdálkodásból él, mint önálló gazda, vagy munkás. Lélekszámban közvetlenül az ipar és kereskedelem jön sorra, ahol a kereső és eltartott magyarok száma négyszázezer körül lehet. A szellemi pályákon élő magyarok számát pedig az országos létszám egytizedére becsülhetjük.

Míg gazdasági munkának megvan a maga sok évtizedes múltra visszatekintő, kipróbált irányító szervezete s ezenkívül a szövetségi munkában is kiváló erőforrásai jelentkeznek, addig iparos, kereskedő és munkás-társadalmunk a régi szakmai társulatok megszűnése után alig jut szóhoz a kialakulóban lévő új szakmai szervezetekben.

Később megállapítás, hogy a magyar kisebbségi iparos, kereskedő és munkás teljesen szervezetlenül áll a csak néhány erdélyi városban látunk ö szövetkezős törekvő öntudatot. Bár kíváncsi volna, hogy ez a hiányzó szervezethez rövidesen megvalósuljon. Pedig éppen napjainkban folynak le azok a sorsdöntő szervezeti és szakmai átalakulások, amelyek iparosaink, kereskedőink, magánalkalmazottaink és a munkásság létérdekeit érintik.

A kormányzat felismerte az iparban és kereskedelemben rejlő anyagi és kulturális erőket és az agrárfoglalkozású lakosság feleslegét az ipari és kereskedelmi pályák felé irányítja.

A bánáti németek között éltek és így közelről látom azt a munkát, amit a német népközbizesség a gazdasági szervezkedés terén is kifejt. A német népközbizesség vezetői szinte nap-nap után adják ki utasításait, az önszegély parancsának betartására. Ebbe a céltudatos munkába bekapcsolódott a kisebbségi német sajtó is. Ennek a társadalmi és gazdasági önszegélynek legfontosabb célkitűzése:

a személyi és biológiai státus quo fenntartása az iparban és kereskedelemben, a szoros érdeklődés tudatosítása, a közéleti és a közérdekű témákban való gyakorlati megvalósítás.

Örömmel tapasztalhatjuk, hogy a magyar középvezető már felismeri a régi, hagyományos elnevezést az ipari és kereskedelmi pályákkal szemben. Az elmúlt húsz esztendő eseményei is elősegítették ezt a folyamatot. Főleg szellemi középvezetői és ennek fiatalosága miatt az ezen az átalakuláson.

Ifjainknak az ipari és kereskedelmi pályákon történő térfoglalása már a társadalmi önszegély első lépése volt. Ezt a folyamatot

indíttatásukkal, a társadalmi önszegélyt a jövőre is.

Es az átképzés, ami a magyar fiatalok körében végbemegy a kereskedelmi és ipari pályák irányában, ma kiadósan az egyéni büszkeség elhatárolása és belátás munkája. Ez az átképzés azonban mindaddig nem teljes, amíg hiányzik belőle a szakszerű elindítás és megszervezés. Az egyéni kiválasztás szükségessége a hajlam és képesség szerint, az egyházi és társadalmi ellenőrzés az idegenbe kerülő tanoncok felett, mind olyan kérdések, amelyek még megoldásra várnak.

Minden magyar munkaadó és az egész magyar társadalom tekintse legbensőbb ügyének a magyar tanonckérdéssel való foglalkozást. Tanítók, tanárok különösképpen adhatnak irányítást, ismerve a tanulók hajlamait, képességeit és a szülők anyagi helyzetét.

Az utánpótlás mellett

az ipari és kereskedelmi önállósítás

kérdése merül fel megoldandó feladatként. Ebből a szempontból kell elbírálnunk a segéd- és mestervizsgák elvégzését is, amelyen sok önállósulásra törekvő iparos akadhat fenn.

Nem vagyok barátja annak az elharapódzott szokásnak, hogy az ipari és kereskedelmi önállósításnál mindjárt jelen legyen a kölcsönös is. Azt

A pénzügyminiszter új utasítása a fizikai munkások adókedvezményére vonatkozólag

Lapunkban teljes részletességgel ismertetjük a pénzügyminiszter 603.429 számú rendeletét, amely az 1939. április elsején életbe lépett adótörvény módosításával kapcsolatban az alkalmazottak fizetésének megadóztatására is vonatkozik. Tudjuk, azt, hogy a törvény a fizikai munkások számára bizonyos adózási kedvezményeket léptetett életbe azoknak a költségeknek ellenértéke fejében, amelyeket a kézimunkásoknak viselniük kell, hogy szolgáltatukat teljesíthessék. Ezerint az alkalmazottak bruttó fizetéséből mindenekelőtt le kell vonni a biztosítási illetéket és nyugdíjat, úgy ahogy a törvény előírja. Ezenfelül a munkaalapot illető kvóta kivételével a bruttó jövedelemből még a következő levonásoknak van helye: 2000 lei havi fizetésnél 75 százaléknak, 3000 leinél 65 százaléknak, 4000 leinél 50 százaléknak, 6000 leinél 40 százaléknak, 8000 leinél 30 százaléknak, 10.000 leinél 20 százaléknak és ezen felül 10 százaléknak.

Az említett miniszteri rendelet igyekezett a legfontosabban körülírni, hogy kik tekintendők az adótörvény értelmében olyan kézimunkásoknak, akiket az ilyen kedvezmények megilletnek?

Még a régi törvény érvénye alatt kiadott a pénzügyminiszter egy rendeletét, (571.065), amelyben két kategóriába osztotta az összes tekintetbe jövő kézimunkás alkalmazottakat. Az első csoportban azok voltak felsorolva, akiket az akkor érvényben volt adómentes létminimum megilletet, a második csoportban pedig azok, akik habár fizikai munkások voltak, mégsem élvezhették a kedvezményt.

Legutóbb a pénzügyminiszter az új törvény életbe lépésével kapcsolatban egy újabb körrendeletben megváltoztatta a fentebbi beosztást. Ebben a körrendeletben előírta, hogy a fentebb említett 75-10 százalék levonásnak a fizetések arányában a következő szakmájú alkalmazottak fizetésénél van helye:

Rézművesek, fegyverművesek, aszfaltozó munkások, fűrdőalkalmazottak, kötszerészek, sörgyári munkások, betonozó munkások, szűcsmunkások, kemefestők, timárok, bőrcserzők, bármilyen tejterméket előállító munkások, hímzőmunkások, pékmunkások, sapkakészítők, mérleg- és téglagyári munkások, könyvkötők, vulkanizálók, kazánmunkások, keramisták, kőfaragók, csizmadíák, cukrászmunkások, szűrszabók, fűrésztelepi munkások, papírvonalozó munkások, fűzőmunkások, kéményseprők, szabó munkások, bőrdígyári munkások, varrók, szíjgyártók, kőszőrűsök, kádár munkások, ácsmunkások, villanyszerelők, kovács munkások, művirág készítő munkások, fűtők, kötélverők, lakatosok, mosónők, bádógos munkások, bocokkésztők, kalaposok, cipész munkások, útkövezők, kefékésztők, fésűgyári munkások, paplanosok, patkoló kovácsok, cipőfelsőrészt készítő, kerékgyártók, szappangyári munkások, szódavíz előállító munkások, zsindelezők, kályhások, üvegesek, galvanizálók, drótfonók, lépkerekesek, víz és osztoraszerelők, vágóhídi hentes és mészárosok, gyertyagyári munkások, keztűkészítők, falusi malommunkások, gombkötők, nikkelezők, nittolók, fa- és vasesztergályosok, hegesszők, vegytisztítómunkások, kárpitos munkások, szatolamunkások, nyomdai szedők, cserepezők, vasöntők, esernyő készítő, kőművesek, szobafestők és kertész munkások.

Nem részesülnek kedvezményben:

Zongorahangolók, borbélyok, manikűrösök, fodrászok, kereskedelmi alkalmazottak, főszakácsok, cukrászdai alkalmazottak, hentes- és mészáros üzletek alkalmazottai, órák, ékszerészek, pincérek, műzészerek, női- és férfiszabó munkások, fogtechnikusok, fényképészek, vénökők, városi malmok alkalmazottai, cégfestők, szőfőrök, kővénökők, rádió munkások, rajzolók, címkengrafusok, portások, raktárnokok, laboránsok és a szolgák.

Felavatták a nagyvárad Zsidó Iparosok Aggmenházát

Nagyváradon a Körös-uccai zsidó templom udvarán felavatták a Zsidó Iparosok Aggmenházát. Az ünnepség során Katz Hermann, a menház megteremtésének egyik mozgatója, beszédében kihangsúlyozta, hogy rengeteg keresztény iparos és kereskedő adományozott az aggmenház alap javára s ezért meghatott szavakban mond köszönetet. A beszéd után Klein Mór rabbi üdvözölte a megjelenteket, majd Sólyom Kálmán dr. alpolgármester a város képviselőjében beszélt. Az ünnepség után bankett volt s ezen felköszöntőkben méltatták Katz Hermann, Grünbaum Vilmos, Lebovics Rudolf, valamint Lechner Józsefné díszelnőknő, Jzv. Schulhoff Emilné igazgató elnöknő és Schön Sámuelné ügyvezető elnöknő érdemét.

Fürdőruha

női gypju, a legdivatosabb, már 185 leltől! Fürdőnadrág! Selyem női bluz, selyem és flór férfi ingek, divatszínekben a legolcsóbban

Bogyónál,

Arad, Str. Eminescu 1. Corso mozi mellett.

tapasztaltam, hogy a megbecsült árúhitel mellett, szerényebb keretek között ugyan, de nyugodtabb az iparos és kereskedő élete. Ne essünk bele a mindenáron való profitéhség idegölő hibájába. A magyar iparos és magyar kereskedő térjen vissza a csendes polgári élet keretei közé, szakmai szempontból pedig a céhek munkaerkölceit vallja magáénak. Iparkodják, hogy egy hozzá közel álló hitelközvetkezelnél, melynek tagjai sorába lép, biztosítson a maga számára kisebb hitelkeretet, nem várt eshetőségekre

TESTVÉRIESEN.

Macera, aki papucsérj hírében áll, ragyogó napfényben esernyővel járka az utcán. Találkozik egyik barátjával, aki ráförmed:

— Megörültél, ilyen remek időben ernyőt viszel?

— Mit csináljak, — feleli resignáltan — csakie ilyenkor hozhatom magammal, mert, ha esik, akkor a feleségem használja.

ANGOL HUMOR.

Egy angol úr felszáll a vonatra és bemegy egyik fülkébe, ahol már ül egy utas. Valami furcsán tarka-barka sportruha van az illetőn és a sapkája mélyen le van húzva, az arcát nem látni.

Az ango leül és rá sem hederít utatársára. A vonat elindul és egyideig hallgatagon ülnek mindketten. Egyszer csak megszólal a titokzatos idegen:

— Sir, mit gondolt, délig Londonba érünk?

— Yes — mondja az angolul.

Úgy tíz perc múlva megint megszólal az idegen:

— Sir, van-e ezen a vonaton étkező kocsi?

— Yes — szól az angol.

Az idegen úgy tízpercenként feladott még egy-egy kérdést, de anélkül, hogy a sapkáját felhúzta volna az arcáról. Egyszerre csak megint megszólalt:

— Sir, hisz ön a kisértetekben?

Az angol most már felnevetett:

— Dehogyan hiszek, én a biológia tanára vagyok az oxfordi egyetemen.

— Kár — mondja az idegen és szertefoszlik, eltűnik, mint a köd.

Nézzünk körül nyitott szemmel és akkor meglátjuk, hogyan alakulnak át Európa népi közösségei a társadalmi önszegély fegyelmzettetésének jegyében.

Igen meggyengült szellemi középvezetőnk pedig egészítse ki magát az iparos, kereskedő és munkássztyárból, hogy a szellemi önképzés, a népi és társadalmi munka szolgálata révén ezek is tagjai vá váljanak a nemzet gerincét képviselő középvezetőnek

Szathmáry Lajos dr.

Mennyi adót fizetnek a háztartási alkalmazottak?

Egyes pénzügyi hatóságok felfogása szerint április elsejétől visszamenőlegesen a háztartási alkalmazottak, tehát a cselédek is adófizetési kötelezettség alá esnek. A cselédek munkaadót kötelesek azok béréből a megfelelő adót visszatartani és a kincstárnak a következő hónapban személyzeti lajstrom és megfelelő befizetési ívek segítségével beszolgáltatni. Ezt az intézkedést azzal indokolják, miután április elsején a fizikai munkásoknak, akik közé a cselédek is tartoznak, havi ezer lei összegig terjedő adómentessége megszűnt, magával hozta azt a helyzetet, hogy a legkisebb fizetésű fizikai munkásnak, tehát a cselédnek is a jövőben adót kell fizetnie. Az adómentes összeg levonása helyett az április elsején módosított adótörvény százalékos mérséklést engedélyez. Ez a mérséklés a cselédre is vonatkozik és ez szerint kétezer lei havi bérösszegig ennek 75 százaléka nem esik adófizetési kötelezettség alá, hanem annak csak egynegyed része. Megjegyzendő, hogy az egyenes adó kiszámítása szempontjából sem a lakás, sem az élelem nem tekinthető adóköteles fizetési járuléknak.

A ténylegesen fizetendő adóösszegek felőli tájékoztatás céljából közöljük a szokásos cselédbérek után fizetendő adók összegét. Abban az esetben, ha az adót a munkaadó önként viseli, az adó a következő: 500 lei havi bér után 17 lei, 600 lei után 18 lei, 700 lei után 21 lei, 800 lei után 22 lei, 900 lei után 25 lei, 1000 lei után 31 lei és 1200 lei havi bér után 37 lei egyenes adó fizetendő. Abban az esetben viszont, ha az adót a cseléd fizeti, az adó havonta a következőképpen alakul: 500 lei havi bér után 16 lei, 600 lei után 17 lei, 700 lei után 20 lei, 800 lei után 21 lei, 900 lei után 24 lei, 1000 lei után 27 lei, 1100 lei után 30 lei és 1200 lei havi bér után 31 lei fizetendő.

A befizetés a pénzügyigazgatóságon történik személyzeti lajstrom alapján, amely lajstrom (registre personal) negyven leibe kerül. A befizetés két rovatlap alapján történik. A személyzeti lajstromba havonta bevezetendő fizetés után a lajstrom lapján három lei kincstári és két lei repülőbélyeget kell beragasztani és a névaláírással hatálytalanítani.

A Nemzeti Szövetkezeti Intézet leépíti a szövetkezetek szövet- és vászonlerakát

A megszűnt Centrala Cooperativa de Consum évekkel ezelőtt szövet- és vászonlerakatot létesített több szövetkezet mellett. Az 1938. évben 34.642.152 lei értékű szövet és vászon volt raktáron ezeknél a szövetkezeteknél. Minthogy azonban a szövetakció sikertelen volt, a központi szövetkezeti Intézet (Institutul National al Cooperatiei) elhatározta, hogy a szövet- és posztóüzletet likvidálja. Az 1938. év végéig a raktáron velő szöveteknek és vásznaknak alig 12 százalékát sikerült érvényesíteni.

Tartott árak a puhafapiacon

A puhafapiac helyzete Romániában általában kedvezőnek mondható, mivel a kereslet nagyobb, mint a készletek. Az idén a fűrészüzemek kevesebbet dolgoztak fel, viszont az egyes országoknak így Angliának adott valutakedvezmény jobb külföldi elhelyezési piacot biztosított. Igaz, hogy ezzel szemben Magyarország felé csökkent az export. Az év első negyedében részben a kliringlebonnyolítás nehézsége miatt is csak kétharmad részét exportáltuk a tavalyi mennyiséggel szemben. Kárpátukrajna átszolgáltatása folytán még kisebbek az exportkilátások és Magyarországnak csak délkeleti része számít felvevőnek, ha ugyan a behozatal újabb nehézségekbe nem ütközik.

A német gazdasági egyezmény egyelőre nem érezhető hatását és az idén sem kerül több árú kivitelre, mint tavaly, amikor 250 ezer köbméter puhafa ment Romániából Németországba. A magas fuvardíjat csak a finomabb minőségek bírják el és a belföldön el nem helyezett kommerzminőség felvételénél Olaszország jön számításba, amely a minőségek tekintetében kellemes átvételi piacnak bizonyult.

Élénk érdeklődés mutatkozik Anglia részéről, mivel a május 19-iki egyezmény újabb behozatali könnyítést teremtett a román fa részére. Az amugy is emelkedésben volt exportmennyiségre ez a körülmény kihatással lesz. Minimális marad a francia kivitel, míg Görögországban sem lehet kedvező árat elérni, míg újabb gazdasági egyezmény az árfolyamot nem mérsékli. A fapiacra tartott árak vannak, a termelők nagyrésze nem dobja piacra a készleteket és csak a kedvezőbb kínálatot elégti ki.

A jövőben iparpártolási kedvezményeket csak minisztertanács adhat

A Hivatalos Lap június 7-iki számában törvény jelent meg az iparpártolási törvény 33. szakaszának módosításáról, valamint a nemzetgazdasági minisztérium által eddig megadott kedvezmények elismeréséről. Az új törvényszöveg kimondja, hogy az ipari bizottság véleményezését ezentúl a minisztertanácsnak is jóvá kell hagynia a nemzetgazdasági miniszter javaslatára alapján. A minisztertanács jegyzőkönyvvel jóváhagyott ipari kedvezményeket át lehet írni és ki lehet terjeszteni a nemzetgazdasági miniszternek az ipari bizottság véleménye-

zése alapján kiadott végzéssel, anélkül, hogy újabb minisztertanács jegyzőkönyvre lenne szükség. Ugyanez az eljárás az ideiglenes ipari kedvezmények véglegesítésénél is. Az új törvény második szakasza kimondja, hogy mindazok az ipari kedvezmények, átírások, kiterjesztések, valamint véglegesítések, amelyeket az ipari bizottság véleményezése alapján a nemzetgazdasági minisztérium már elintézett, érvényben maradnak és nem kell azokat a minisztertanács elé terjeszteni jóváhagyás végett.

Régi részvénytársaságokra nézve nem alkalmazható a részvényilletékre vonatkozó törvénymódosítás

Csak a törvény életbelépte után 3 évre kell újra illetéket fizetniük, ha addig részvényeiket nem mutatják be

Április 1-ig nem volt törvényes rendelkezés arra, hogy milyen idő alatt tartoznak a részvénytársaságok valóban elkészíteni és bélyegzés végett bemutatni részvényeiket. Megtörtént, hogy egy részvénytársaság hosszú éveken át működött effektív-részvények nélkül és a részvényesek a részvénytőke befizetését igazoló nyugtát alapján gyakorolták jogaikat. Nagy sérelem a kincstár ezzel nem érthette, mert az értékalapilletéket alakulásánál, vagy az alaptőke emelésénél befizették és enélkül a törvénysek be sem jegyezte a társaságot. Inkább közvetett jelentősége volt annak, hogy létezzenek valódi részvények, mert különben a kincstár közvetve rövidült meg. Így például közgyűlés előtt a részvényeket le kell tenni, erről bélyeges nyugtát kell adni, stb.

A módosított bélyegtörvény azt a szankciót vezette be, hogy ha a részvénytársaság három éven belül nem mutatja be lebélyegzés végett a részvényeket, úgy az 1.4 százalékos illeték befizetése elévül, tehát azt újra kell befizetni. Kérdés, hogy ez az elévülési idő, a három év mikortól számíthat? A törvény szerint a meg-

alakulást, vagy az alaptőkeemelés kimondó közgyűlés napjától. Egyes pénzügyigazgatóságok erre felkutatották azokat a részvénytársaságokat, amelyekre nézve április 1-én letelt már a három év és felszólították az értékpapír-illetéket újból befizetésére. Az ilyen magyarázat téves, mert a törvénynek visszaható hatálya nincsen és azon társaságok, amelyeknek április 1-én effektív részvényeik nem voltak, ezen naptól számított három év elmúltával veszítik el a már megtörtént illetékbebefizetés hatályát. Erre az álláspontra helyezkedett legutóbbi körrendeletében a pénzügyminisztérium is.

E kérdéssel kapcsolatosan felmerült az, hogy azok a részvénytársaságok, amelyek — miután az alaptőke teljesen nem volt befizetve — ideiglenesen névreszóló részvényeket bocsátottak ki és bemutatásra szóló részvényekkel cserélték ki a tőke befizetése után. Ez esetben újra kell befizetni az illetéket, mert két részvény kibocsátásról van szó. Különböző ilyen értelemben döntött a központi bélyegbizottság is 1938. december 13-án.

Megkezdődött az importkvóták felülvizsgálata

A B. kompenzációs listán és a szabadforgalmi devizával behozható áruk importját fokozni fogják

Megemlékeztünk arról, hogy az importbizottság foglalkozik a kontingentálási kvóták általános felülvizsgálásával. A terv ma már az elhatározás stádiumába jutott. A felülvizsgálatot egyrészt az teszi kívánatosá, hogy az iparvállalatok termelési kapacitásában gyökeres változások álltak be, másrészt új vállalatok létesültek, amelyek igényt tartanak behozatali engedélyekre. Ezeket az új igényléseket csak úgy lehet kielégíteni, ha revízió során felfedik azokat a cégeket, amelyek a behozott árut nem saját kereskedelmi tevékenységük körében értékesítik, más szóval a behozatali engedélyekkel üzérkednek.

A felülvizsgálat során figyelembe veszik, hogy egyes nyersanyagok ma már szabadforgal-

mi devizák segítségével is behozhatók, tehát nincsen ok arra, hogy az ezekre vonatkozó devizagénylések a Banca Nationala diszponibilitását terheljék. Természetes, hogy az ilyen árukra vonatkozó intézkedésnek az összes importőrre kiterjedőnek kell lennie, nehogy egyesek olcsóbb nyersanyaggal vagy áruval rendelkezzenek, mint a konkurencia. Általában növelni akarják a B. lista áruinak kompenzációs behozatalát és a szabadforgalmi devizával történő behozatalt.

Nem kell tartani attól — illetékes helyen hangoztatják ezt, — hogy a kvotarevizó lezárítására irányul, hanem igazságos elosztásra. A vonatkozó munkálatok gyors lebonyolítást igényelnek, hogy a harmadik évnegyed kontingens-engedélyei kiadhatók legyenek.

Adó helyett munka

Merészségnek azért mondható az újítás, amelyet a délafrikai egyesült államok pénzügyi hatósága bevezetett, mert a robotra emlékeztető ize van. A modern módszer, ahogy ezt a „robotot” alkalmazzák, elveszi azonban a rendszer retrograd jellegét. Arról van szó, hogy azok az iparosok, akik nem fizetik meg adóikat, jelentkeznek az adóhivatalnál, hogy munkával akarják tartozásaikat leróni. A fiskus csoportba tömöríti az ilyen iparosokat és állami munkát ad ki részükre. A mázoló kifesti az iskolákat, az asztalos berendezi az állami irodákat, a bádigosok ügyelnek a középületek tetőinek karbantartására, stb. Így tehát egy iparos sem marad adóhátralékban és nincs oka arra, hogy az adóhertől való félelmében „fekete” ipart üzzön. Mert dolgozni minden iparos szeret és szívesen áldozza munkája egy hányadát a közért. Nem minden eredetiség nélküli ez a rendszer és nem tudjuk, hogy nem volna-e érdemes annak bevezetéséről gondolkodni.

BUTA TIPP.

Mórickáéknál kisfiú született. Móricka megkérdi a papájától:

— Mondd, papa, az én kis testvérem az égből jött?

— Onnan, — feleli az apja.

— Micsoda ötlet — csapja össze a kezét Móricka — az eget ilyen lakással elcserélni!

— I. Carol jubileumi postabélyegek. Ismeretes, hogy a posta I. Carol jubileumi postabélyegeket bocsátott ki, amelyek tartalmazzák a repülőbélyegek értékét is, úgy, hogy ilyen bélyegek mellett nem kell külön repülőbélyegeket felragasztani. Külföldi küldeményekre az 1.50, 3, 4, 5, 7, 10 és 15 leies jubileumi bélyegeket nem lehet felragasztani, csupán belföldi postaforgalomban lehet használni, mert ezeknek az értékében a repülőbélyeg is benne foglaltatik. Ha olyan belföldi postaküldeményről van szó, amelyek bérmentesítésére a jubileumi címletek nem elegendők, a különbözetet rendes postabélyegekkel kell kiegészíteni.

Utmutatások az alkalmazottak adójának kiszámítására

Megírtuk már, hogy az 1939. április 1-én életbelépett adótörvény módosítás lényeges változást hozott be az alkalmazottak adója körül, főképpen azzal, hogy az eddigi létminimumot nagyrészt megszüntette és adómentes levonást csak bizonyos, egészen kivételes esetekben engedélyez.

Mindenekelőtt megállapítjuk azt, hogy az eddigi rendszer mellett is csak a szigorú értelemben vett kézimunkások számára engedélyezték a létminimum levonását. Ebből tehát az következik, hogy mindazoknál, akikre vonatkozóan a levonást eddig sem engedélyezték, a régi rendszer marad érvényben, vagyis a fizetési listákat éppen úgy kell összeállítani, mint eddig.

A LEVONHATÓ KÖLTSÉGEK

A levonható létminimumokra vonatkozóan az új törvény mindenekelőtt azt állapítja meg, hogy a javadalmazásokból (fizetések) származó jövedelmeknél, bármilyen javadalmazásokból, nyugdíjból, vagy életjáradékból származóan, amelyeknek összegéhez még hozzá kell adni a természetbeni járandóságokat is, az adóköteles tiszta jövedelem megállapítása alkalmával csupán azok az összegek vonhatók le, amelyek az alkalmazott szolgáltatának teljesítése közben, mint költségek merültek fel, tehát szigorúan csak a szolgáltat teljesítéséhez szükséges és ebből a célból valóban felmerült költségeket.

Az új adótörvény tehát tulajdonképpen csak a régi törvényt magyarázza, amikor előírja, hogy a bruttó jövedelemből csak a jövedelem eléréséhez feltétlenül szükséges költségeket lehet levonni, ezeket is csak akkor, ha szabályszerű okiratokkal vannak igazolva, hogy ezek a költségek valóban ebből a célból felmerültek.

A KÉZIMUNKÁSOKNAL LEVONHATÓ ÁTALÁNYÖSSZEGEK

A következő bekezdésben azonban az új törvény egy általánynál állapítja meg, amely azoknak a költségeknek összegét reprezentálja, amelyeket a kézimunkások (muncitori manuali) azért viselnek, hogy jövedelmüket elérhessék. Ezeket az általánynál összegeket lehet levonni azután a kézimunkások jövedelmeiből. Az adóköteles nettó jövedelem után kell kiszámítani az elementáris és adiciós adót, kivéve a munkaalap adóját és a supracotát, amelyeket a bruttó jövedelem után kell számítani.

A levonható általánynálösszegek százalékos kulcsa a következő:

2000 lei havi fizetésig az adóból 75 százalékot lehet levonni, 3000 leiig 65 százalékot, 4000 leiig 50 százalékot, 6000 leiig 40 százalékot, 8000 leiig 30 százalékot, 10.000 leiig 20 százalékot és ezen az összegben felüli fizetésnél az adóból 10 százalékot.

A fentebb említett módon kiszámított adó és az utadó azonban nem lehet kevesebb, mint havi 5 lei.

KIK ÉLVEZHETIK A LEVONÁST?

Ezt az adóból való levonást a törvény szerint az általánynál összegek tekintetében kizárólag csak kézimunkások alkalmazottak élvezhetik. Ha azonban a kézimunkások szakmunkások, akkor a kedvezményben nem részesülhetnek.

A többi összes magán- és közalkalmazottak szintén élvezhetnek levonásokat. Téves tehát az az álláspont, hogy csak a kézimunkások számára engedélyez a törvény kedvezményt. A többi összes kategóriánál azonban a levonás összegét a törvény már nem állapítja meg százalékos kulcs alapján, hanem csak a valóban felmerült költségeket lehet levonni, amelyek a szolgáltat teljesítéséhez szükségesek voltak és amelyekre nézve szabályszerű okiratokkal kell igazolni, hogy ilyen természetűek. A beigazolt költségeket nem az adóból, hanem a bruttó havi jövedelemből kell levonni.

KI A KÉZIMUNKÁS?

A pénzügyi törvények szerint kézimunkásnak az olyan alkalmazott tekintendő, aki megfelelő díjazás fejében olyan szolgáltatást teljesít, amely főképpen valóságos munkaszolgáltatásból és szokásszerűen kézimunkából áll.

Ebbe a kategóriába tartoznak nemre való tekintet nélkül mindazok, akik időszakos javadalmazások fejében állandó jellegű szolgáltatást teljesítenek, amely szolgáltatást főképpen és szokásszerűen kézi munkából áll és pedig mezőgazdaságban, kereskedelmi és ipari vállalatban, magán- vagy közintézménynél, munkaadó számára, munka- vagy inasszerződés alapján, akár óra,

Ki nem kézimunkás?

Abban a tekintetben, hogy mikor tekinthető a kézimunkás szolgáltatása valóban kézi munkának, figyelembe kell venni ennek a szolgáltatásnak a természetét és megállapítani, hogy az szokásszerűen és valóságban kézi munka. Így tehát nem kézimunkás az az alkalmazott, aki habár javadalmazása fejében fizikai munkát is végez, mégis szolgáltatásának főeleme a szellemi munka és így az általa kapott javadalmazás elsősorban szellemi munkájának ellenértéke és csak másodsorban a fizikai munkáért járó fizetés.

Nem tekinthető kézimunkásnak az alkalmazott, akinek fizetése elsősorban valamely technikai, szellemi tudás ellenértéke, amelynek elvégzéséhez tehát olyan speciális műszaki ismeretek szükségesek, amelyeket iskolában, vagy más módon, hosszas gyakorlati tapasztalatok útján szerzett meg.

Hasonlóképpen nem tekinthető kézimunkásnak az alkalmazott sem, aki, habár nem szellemi munkás, mégis olyan szolgáltatást teljesít, amely természeténél fogva szokásszerűen és főképpen nem kézi munka. Ilyenek azok az alkalmazottak, akik nem teljesítenek valóban fizikai munkát, azok, akik őrzési, felügyelői, levélkézbesítési, stb. munkát végeznek, továbbá azok az alkalmazottak, akik csak esetenként és átmenetileg végeznek fizikai munkát. Egyszóval a pénzügyi törvények szerint nem lehet szó kézimunkásról akkor, amikor a szellemi, vagy a speciális technikai munka felülmúlja a fizikai munka értékét.

Részletesebb felvilágosításképpen a rendelet még a következőket közli:

Mezőgazdaságban alkalmazott bármilyen munkás, aki a mezőgazdasági termékek átalakításának munkáját végzi, továbbá minden más munkás a mezőgazdasági termék bármely ágá-

nap, hét, vagy hónap számra, akár akkordban dolgoznak.

A törvényes meghatározás szerint tehát kézimunkások azok az alkalmazottak, akik kizárólag kézi munkával teljesített szolgáltatásokért javadalmazást kapnak.

Ha az alkalmazott munkája egyidejűleg kézimunkának és szellemi munkának is tekintendő, az illető alkalmazottat kézimunkásnak csak akkor lehet tekinteni, ha az általa teljesített szolgáltatást főképpen kézimunka, az alkalmazott fizetése túlnyomóan a teljesített fizikai munka ellenértéke és csak másodsorban tekinthető az ugyanabban az időben teljesített szellemi munka ellenértékének.

ban, az iparvállalatoknál, üzemekben, gyárakban, bányákban, kőbányákban, építkezéseknél, nyomdákban, stb. alkalmazottak kézimunkásoknak tekinthetők, míg a kereskedelmi vállalatoknál azok a munkások, akik az árú kirakását és berakását végzik, napszámosok, stb.

Közömbös tehát az, hogy az illető munkás szakképzett-e vagy sem, hogy mester, segéd, vagy inas-e, kézműves, vagy egyszerű munkás, idő arányában vagy akkordban dolgozik, amennyiben fizetést kap, a fenti feltételek teljesítése esetén kézimunkásnak tekintendő.

Visszont nem tekinthetők kézimunkásoknak azok, akik őrzési vagy felügyeleti munkát végeznek, küldemények kézbesítésével foglalkoznak, erdészek, munkafelügyelők, bármilyen örök, portások, kifutók, stb.

Hasonlóképpen nem tekinthetők kézimunkásoknak a kereskedelmi és iparvállalatok irodáiban tisztviselők helyét betöltő munkások, valamint azok sem, akik személyesen valamely háztartási munkát végeznek, mint amilyenek az inasok, vagy szolgálók (cselédék) magán és köz-irodai szolgálók, házmesterek, kapusok és mások, akik hasonló szolgáltatást végeznek.

Nem tekinthetők kézimunkásoknak a sofőrök, a villamosvasúti kalauzok, a kertészek, a laboránsok, a telefonisták, továbbá azok a mesterek, mechanikusok, speciális és technikai kézművesek, akik iparban vagy kereskedelemben teljesítenek szolgáltatást, még ha ez fizikai munka is, minthogy szolgáltatásuk legfőbb eleme a technikai specialitásuk és műszaki ismeretük értékesítése.

Ezekkel kapcsolatban felhívjuk olvasóink figyelmét a lapunk 5-ik oldalán lévő cikkre, amely a minisztérium újabb rendeletét tartalmazza.

FINOM KIS VENDEGLŐ

— Kérem, ez a rostélyos kőkemény, teljesen ehetetlen, vigye vissza.
— Ezt már nem lehet visszavinni.
— Hogy-hogy nem?
— Nézze csak meg, egészen elhajlított.

A LUTHER SÖRGYAR EGYSZÁZALEKOS OSZTALÉKOT FIZET

A Luther Sörgyár Rt. Bucuresti, a napokban tartotta meg évi rendes közgyűlését, amelyen az 1938. szeptember 30-án lezárt mérlegben 120 millió lei részvénytőke mellett kimutatott 11.069.708 lei tiszta nyereségből 1 százalékos osztalék fizetését határozták el. A különböző tartalékok dotálására 9.100.000 leit használtak fel. A közgyűlésen a következő igazgatóságot választották meg: dr. Rudolf Czell, Teodor Keszthelyi, Alexandru Grigoriu, Nicolae Budurascu, Victor Malinescu és ing. Constantin Sasu. Az igazgatóság alelnöke dr. Czell Rudolf. Administrateur delegue dr. Czell Rudolf és Keszthelyi Teodor.

VEDELMI POZÍCIÓ.

Egy este egyikük leül a zongora mellé és egyáltalán nem mutat kedvet onnan felkelni.

Valaki megkérdi végre:

— Miért ül ön folyton a zongora előtt, hiszen nem tud játszani?

— Az igaz — mondja amaz — de a többiek se.

ÖSZINTE RÉSZVET.

Keszeg elmegy egy temetésre. Egyszerre csak hozzá lép egy úr és megkérdezi tőle:

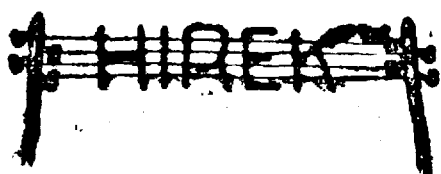
— Bocsánat, uram, ön is a gyászolókhöz tartozik?

— De még mennyire — feleli sóhajtva Keszeg — a szegény halott ötezer lejemmel maradt adós.

NEGYVENMILLIÓ LEIRE EMELTE RÉSZVÉNYTŐKÉJÉT AZ ARADI TEBA PAMUTSZÖVŐ VÁLLALAT

A Teba Uzinele Române Textile aradi pamutszövőde újabb tőkeemelési tranzakciót hajtott végre. A vállalat, amely néhány évvel ezelőtt emelte részvénytőkéjét 12 millió leiről 30 millió leire, most 10 millió lejjel 40 millió leire növelte részvénytőkéjét. A tőkeemelést lebonyolítására az igazgatóságnak a június 19-én tartandó közgyűlés ad felhatalmazást. A vállalat 1938. évi mérlegét 90 millió lei részvénytőke és 2.481.142 lei tartalékok mellett 3.145.693 lei tiszta nyereséggel zárta. A mérlegben az épületek és gépi befektetések 53.906.523 lei értékben szerepelnek, amellyel szemben 34.130.578 leies amortizációs alap áll.

— Aki véletlenül jutott a konverzió kedvezményéhez. Érdekes konverziós ügyet tárgyalt az aradi törvényszék harmadik tagozata. Egy vidéki ügyvéd a konverziós törvény életbelépése előtt egyik ügyfele képviselőjében árverésen egy kisterjedelmű és csekély értékű falusi ingatlant vett, de mivel a törvényes időn belül ügyfele meghatalmazását a telekkönyvi hatósághoz be nem terjesztette, az ingatlan vevőjének őt tekintették. Bár az ingatlan vételári részleteket le nem fizette, jog szerint az ingatlan tulajdonosává lett és a helyzet igen kedvezőnek bizonyult, amikor a konverziós törvény életbelépése után, mint falusi birtokos hitelezőivel szemben érvényesítette a konverziós kedvezményt. A törvényszék most egy aradi bank és az ügyvéd közötti ügyben döntött és kimondotta, hogy az árverésen vett ingatlan tulajdonosa az ügyvéd és így őt a konverziós jog megilleti.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.

Előfizetési árak egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és Működőhivatal — Redakción und Administration:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Húsz kötetnél árcsökkentés.
Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon. Breda Braşianu 18.

A jogerős patenta-fixa adó kivétel nem módosítható

A temesvári törvényszék harmadik tagozata 1083/1938. számú végzésével a patenta fixa körében érdekes határozatot hozott. Egy temesvári iparos műhelyét ugyanazon kerületben levő másik helyiségbe helyezte, ahol — a kincstár szerint — sokkal nagyobb arányban folytatta iparát. Emiatt a kincstár semmisnek mondotta ki a patenta fixa szerint való megadóztatását és az eddig 23 ezer leies adóalap helyett 180.000 lei jövedelem után megadóztatta. A fellebbezési bizottság, a kivételt érdemében helybenhagyta. A törvényszék a felfolyamodásnak helyt adott és a későbbi súlyos megadóztatást megszüntette. A törvényszék végzése szerint az egyenesadótörvény 74. szakasza szerint a patenta fixa megadóztatás hároméves és ezen időn belül nincsen helye a megváltoztatásnak, csak a vállalat működésének akár időleges megszüntetése esetén. Az átköltözés nem egyenlő a vállalat működés megszüntetésével, mert ilyenkor csak a munkának huzamos időn át való beszüntetéséről lehet szó. Mellékes, hogy az új helyiségben a vállalat több munkást, vagy nagyobb motorikus erőt alkalmaz és így a kincstár a jelen esetben tévesen alkalmaztatja a központi pénzügyi bizottság 55/1932. szakaszát, amely üzembeszüntetéséről beszél.

NAGY VALASZTEK.

Egy úr bemegy Mazsola drogériájába és dühösen szól a tulajdonoshoz:

— Kérem, én itt néhány nappal ezelőtt vettem egy kenőcsöt orrvörösség ellen és nézze, az orrom teljesen kék lett tőle.

Mazsola a világ legtermészetesebb hangján kérdezi:

— Hát tulajdonképpen milyen szint szeretett volna uraságod?

Aki nem tévedett

Írta: NAGY LAJOS.

Milka néni már a lépcsőházban törölgette szeméből a könnyeket. Előgyakorlatot végzett, hogy annál jobban sikerüljön neki anyámk elszomorítása.

— Szegény Amál! — zokogta azután, miközben leült. — Szegény szerencsétlen Károlyunk.

— Csak nincs valami bajuk? — szorongott anyámk.

— Ó, ó! Most jövök a szanatóriumból.

Milka néni szünetet tartott. Lehet, hogy csak ugyan az orrát akarta kifújni, de lehet, hogy a hatást akarta fokozni.

Amál a sógornője anyáknak és Milka néni-nek, Károly, az Amál férje, a mi nagybátyánk. Már halottunk róla, hogy Amál néni bevonult a szanatóriumba; a manduláját akarta kioperáltatni, mert az nemcsak hogy nem volt egészséges, hanem különféle testi zavarokat is okozott.

— Beszélj már! — nógatta anyámk türelem nélkül Milka néni. — Sírni ráérsz azután is.

— Ó, ó! — zokogott Milka néni.

— Dehát mi történt?

— Amálnak vége.

— Meghalt?

— Még él — és Milka néni lemondóan legyintett, hogy él ugyan, de már nem sokáig.

— És mit mondanak az orvosok?

— Az orvosok nem számítanak. Elég, ha én láttam szegény Amált.

Köszönetem:

— Attól még nem kell okvetlenül meghalnia. Azt még kibírja talán.

Június 30-ig be kell fizetni a repülő számlabélyeg különbözetet

Bucurestiből jelentik: Megírtuk, hogy az aviatikai illetékekről szóló 1939. június 6-iki törvénymódosítás a számlák aviatikai illetékét három ezrelékről négy ezrelékre emelte fel. Ezzel kapcsolatban az Aviatikai Alap Pénztárának vezetősége rendeletet adott ki, amelyben szabályozta az ezer leinél kisebb összegű számlák aviatikai illetékét, amelyek a következők: 99 lei számlaösszegig bélyegmentes. 100—300 lei számlaösszegig 1 leu aviatikai bélyeg. 301—500 lei számlaösszegig 3 lei aviatikai bélyeg.

500—1000 lei számlaösszegig 4 lei aviatikai bélyeg.

Az ezer leien felüli számláknál minden megkezdett ezer lei után négy lei az aviatikai bélyeg.

A rendelet szerint azok, akik június 6-án a régi bélyegezéssel állították ki a számlákat, a hiányzó bélyegeket pótolni kötelesek, amennyiben ez nem lehetséges, a hiányzó bélyegösszeget borderou kíséretében a Banca Nationalához, az Aviatikai Alap Pénztárának T. 118 számú számlájára június 30-ig birságmentesen befizethetik.

Az iparos tanoncot nem minősítik fizetési alkalmazottnak

Marta Ioachim, a nagyváradai munkakamara elnöke, az elmúlt héten Bucurestiben járt, a honnan magával hozta a kamara jövő évi költségvetésének jóváhagyását. A költségvetés végösszege 3 millió 86 ezer lei. A munkakamara elnöke illetékes helyen ismertette az iparosság részéről elhangzott átirányú panaszokat, hogy a melyik iparos két segéddel és három tanonccal dolgozik, azt az öt alkalmazottal dolgoztató

iparosok közé sorozzák és kötelezik őket, hogy az új betegsegélyzőtörvény értelmében listával fizessék a betegsegélyzőt. Minthogy ezt a panaszt a Munkakamarák Szövetsége is magáévá tette, sikerült elérni, hogy a tanoncokat nem minősítik fizetési alkalmazottnak és ilyen irányban a rendelkezés már elment a betegsegélyzőpénztár összes körzeti igazgatóságaihoz.

— VIZSGAT KELL TENNIÜK A KOZMETIKUSOKNAK. A Monitorul Oficial június 9-iki 130. számában rendkívül érdekes, kozmetikusokat közlő törvényrendelet látott napvilágot. A törvény legfontosabb intézkedései közé tartozik, hogy ezenül csak az folytathat kozmetikusgyakorlatot, aki a törvény megjelenésétől számított három hónapon belül — tehát legkésőbb augusztus 9-ikéig — az egészségügyi minisztériumban működő speciális bizottság előtt vizsgát tesz. További intézkedése a törvénynek, hogy a jövőben a kozmetikai tanfolyamokat az egyetemi bőrgyógyászati klinikák mellett rendezik és hogy tilos a kozmetikusoknak kozmetikai szereket gyártani, vagy eladni.

— Szolgálati szerződések bélyegezése. A bélyegtörvény 14. szak. 19. paragrafusára eddig illeték alá vonta az írásban kötött szolgálati szerződéseket. Az 1939. évi törvénymódosítás kiegészítette a törvényt azzal, hogy a szóbeli szerződések, tehát a pusztán alkalmaztatás ténye is ezen illeték alá esik és egyúttal felemelte az illetéket 1.2 százalékról 1.5 százalékra. A havi 10.000 leit meg nem haladó fizetést élvező alkalmazottak szerződése a munkatörvény 43. szakasza alapján mentesek az illeték alól.

— Csak te fogd be a szád, te gonosz csont! — szólt rám haragosan Milka néni. — Hiszen te nem sajnálsz senkit.

— Különösen azt nem, akinek nincs semmi baja — feleltem én.

— Nincsen? Szóval én hazudok. Én nem is voltam a szanatóriumban. Szegény Amál nem is fekszik ott.

— Feküdni fehetnek, de még élt, amikor Milka néni látta.

— Akkor még élt. De már az utolsókat lélegzett. Érted? Most már halott. Akárhogyan komiszkodsz te velem.

Milka néni újra zokogni kezdett. És most megint nem lehetett tudni, hogy Amált siratja-e, vagy nagyon megsértődött. Anyámk is elkezdett sírni, mire Milka néni, látván, hogy célját elérte, fölkapta esernyőjét az asztalról, fejébe csapta a kalapját és köszönés nélkül elrobogott.

Anyámk csak sírt tovább. Magára kapkodta a fekete ruháját. Még fekete harisnyát is húzott. Úgy gyászba öltözött, mintha már temetésre menne. Azután sietett ki a szanatóriumba. Azt a műly Károlyt vigasztalni. A cél csak ez lehetett, mert öltözködés közben elszípoztta:

— A halotról is meg szabad mondani az igazat. Bizony, az az Amál, az én megboldogult sógornóm nem érdemelte meg, hogy én most sajnáljam. Ki látott olyant, hogy egy ilyen vénasszony kivette a manduláját. Hát nem istenkísértés az ilyesmi?... De hogyha magával nem törődött, legálabb azt a szegény Károlyt kímélte volna meg. Mennyi kiadása lesz most annak a szerencsétlennek. Ambár a hivatalában biztosan kap majd valami segélyt, de csak el ne pazarolja az a Károly

azt a kevés pénzt holmi cifra ceremóniákra. Hiszen olyan könnyelmű. Amálnak meg már úgyis mindegy, sajnos.

Anyámk sietve készülődött ugyan, mégis én távoztam el előbb hazulról. Nem tudtam hallgatni ezt a beszédet. És mivelhogy az ember mégsem haragudott a saját édesanyjára, magam is Milka néni-re, a vészmadárra voltam dühös. Hej, de még micsoda vészmadár! A kukik hozzá képest éneklő kanári.

Anyámk sugárzó arccal beszélt el este a vacsoránál, hogy Amálnak, hála Istennek, semmi baja. Az igaz, hogy megoperálták, de az operáció jól sikerült. Amál szépen gyógyul, ma már ennie is szabad volt, persze csak folyékony ételeket.

— Na tetszik látni!

Anyámk mentegődött:

— Mindennek az a Milka az oka. De azért rá sem szabad haragudni. Neki már olyan a természete, hogy mindig rémeket lát. És mindenkit te-met. Meg Amált különben sem szereti, mert szegény lány volt, amikor Károly elvette és mégsem akar alkalmazkodni a családi rendhez.

A családi rendhez? No, erről már én is gúnyosan kíváncsiskodtam:

— Ugyan! Hát mi nálunk a családi rend?

— Az öregebbek tisztelete! — válaszolta anyámk komolyan. — Amit az idősebb mond, annak szentírásnak kell lennie.

— Még ha Milka néni is az idősebb?

— Akkor is!

— Szóval Amál néni úgy alkalmazkodhatna volna ezúttal a családi rendhez, hogy csakúgyan meghalt volna.

A munkásházak építéséről szóló törvény intézkedései

Milyen feltételekkel épít házakat az építő pénztár

Több ízben írtunk már arról, hogy a Hivatalos Lap 1939 március 30-i számában igen érdekes és nagy szociális jelentőségű törvény jelent meg, amelynek az a kitűzött célja, hogy minden munkást saját házhoz juttasson. Ismertettük a munkaadóknak erre vonatkozó kötelezettségeit is, tudjuk, hogy azok a munkaadók, akik önműködően alkalmazottakat foglalkoztatnak, kötelesek az összes alkalmazotti fizetések 0.30 százalékát, mint a pénztár alapjához való hozzájárulást a Munkásbiztosító pénztárhoz befizetni. Ezenkívül kötelesek a munkaadók hetenként 1 leut visszatartani minden alkalmazott fizetéséből és ezt az összeget is beutalni a munkásbiztosító pénztárhoz.

Joggal érdeklődhetünk aziránt, hogy mit kapnak az alkalmazottak ezért a nem jelentéktelen újabb anyagi teherért és mit nyújt a törvény a munkaadók újabb áldozatkészségéért?

Elégítéssel állapítjuk meg, hogy az új törvénynek igen nagy szociális jelentősége van és azonkívül, legalább is a jelenlegi körülmények között megvalósítható és reális célokat tűzött maga elé.

A PENZTÁR CELJA.

Az intézmény nem új. Már 1930 május 30-án életbe lépett törvény megszervezte a Casa Autonomă a Construcțiilor-t, amelynek az volt a célja, hogy a szerény anyagi körülmények között élő lakosság számára megkönnyítse a saját házak építését, vagy megvásárolását, — készpénzért, vagy hosszú lejáratú bérletek útján. Az elmúlt 9 év alatt azonban kiderült, hogy ez a régi törvény nem tudta megvalósítani célját, főképpen anyagi eszközök hiánya miatt. Ezért kellett átstrukturálni az intézményt, amely új, rövidebb elnevezést is kapott és most a címe ez: Casa Construcțiilor. Ez a pénztár tulajdonképpen bank, amely inkább hosszulejratú kölcsönök engedélyezésével foglalkozik, de sok esetben maga is végrehajtja az építkezéseket.

Az új pénztár a munkügyi minisztérium mellett működik, székhelye Bucurestiben van. Az intézmény kifejezett célja a törvény szerint az, hogy megkönnyítse a saját házak létesítését a szerény anyagi körülmények között élő lakosoknak és pedig elsősorban azoknak, akik a munkásbiztosító pénztárnak legalább 3 év óta megszakiítás nélkül tagjai (alkalmazottak, másodszorban pedig az 5 év óta megszakiítás nélkül szolgálatot teljesítő köztisztviselőknek).

Anyánk rosszallólag csóválta a fejét:

— Ne túlozz! Csak ne túlozz... Mindenestre igen különös eljárás, hogy valaki délután kettőkor még haldoklik, hat órákor meg már semmi baja. Milka néni nem egykönnyen bocsátja meg majd Amálnak, hogy így félrevezette.

Amál néni egy-kettőre felgyógyult. Mint minden családtól eseményről, erről is sokat beszéltek nálunk. Csak Milka néni halgatott konokul a tereferéknél. A szájzárát keskenyre préselte össze, ha Amálról esett szó. Majd a homlokát ráncolta és izgett-mozgott a szája.

En még mindig nem engedtem ki Milka néni iránt, anyánk békítő magyarázatát utánam. Sőt egy alkalommal nekibátorodtam és ingerkedni kezdtem a nénival:

— Találkoztam ma az uccán Amállal, olyan üde, egészséges és fiatal, hogy öröm ránézni. Elél az száz évig is.

— Már megint kezdted?

— Mit kezdtem? En nem értem Milka néni. En csak azt mondtam, hogy Amál pompás színből van.

— Nem érdekel.

— De azt csak beláthatja Milka néni, hogy tévedett, amikor nála járt a szanatóriumban?

— En semmit sem látok be. En nem szoktam tévedni.

— Ne-em? Akkor az egyszer sem tévedett?

— Tudod mit? Nem!

— Talán még azt sem ismeri el Milka néni, hogy Amál él.

Milka néni rám nézett szigorúan:

— Az én számomra meghalt! — mondta egyszerűen.

Ebből a célból a pénztár megfelelő alapot teremti, amelyet arra használ fel, hogy a törvényhez mellékelte típusú házakat és lakásokat felépít, készpénzért eladja, vagy hosszú időre bérbeadja. Telkeket vásárol, amelyeket parcellázva elad a jogosultaknak. Új városnegyedekben építkezési munkálatokat hajt végre. Hosszulejratú kölcsönöket engedélyez a törvény szerint előírt népies, vagy gazdasági házak építésére és pedig akár egyéneknek, akár kollektív módon több adós számára is. Ilyen hosszulejratú kölcsönt a pénztár köteles minden évben költségvetésében előirányozni, azonban az e célra szolgáló összeg nem haladhatja meg az 5 millió lejt. Hosszú lejratú kölcsönt csakis munkásbiztosítási pénztári tagoknak, vagy köztisztviselőknek engedélyezhet a már fentebb említett feltételek mellett. Ez alól csak egy kivétel van, nevezetesen a pénztár közintézmények és közhasznú intéz-

Milyen előnyöket nyújt a pénztár

A pénztár a következő előnyöket nyújtja:

a) Végrehajtja saját rezsiiben az építkezési munkálatokat.

b) Hitelben ad el telket, házat, vagy lakást 20 évi visszafizetés kötelezettsége mellett.

c) A pénztár tulajdonában, vagy birtokában lévő ingatlanokat bérbeadja.

d) Építkezési célokra 15 évi lejratig kölcsönöket engedélyez.

Ezen kívül a kedvezményezettek a törvény feltételei szerint végrehajtott építkezések után teljes adómentességben részesülnek.

A pénztár által eladott házak, vagy lakások vételárát, valamint a telkek vételárát is az adásvételi szerződésben megállapított részletekben lehet visszafizetni. A részletekkel együtt lehet megfizetni a kamatot is.

A pénztár által engedélyezett hosszulejratú kölcsönöket a megállapított kamatokkal együtt szintén a szerződés szerint részletekben lehet visszafizetni. Az amortizációs részletekkel egyidejűleg kell megfizetni a kamatokat, amelyeknek százaléka nem lehet nagyobb, mint legfeljebb 1 százalékkal több annál a kamatnál, amelyet a pénztár a saját hitelezőinek fizet. A kamat százalék azonban semmilyenesetre sem lehet kevesebb, mint évi 2 százalék.

A pénztár követelése a következőkkel vannak biztosítva: a pénztár fenntartja magának az ingatlanokra vonatkozó tulajdonjogát a követelés teljes kiegészítéséig. A pénztárnak speciális elsőbbségi kiegészítési joga van az ingatlanra, amelyet természetesen a telekkönyvbe is bevezetnek.

Külön kedvezményt biztosít a törvény azzal az intézkedésével is, hogy a törvény szerint végrehajtott építkezéseket népies típusú házaknál 20 évig, gazdasági típusú házaknál pedig 15 évig mentesíti mindenféle állami, megyei, törvényhatósági, vagy községi adó alól. Ez a kedvezmény nemcsak az építkezésekre, hanem a renoválásokra, átalakításokra és hozzáépítésekre is vonatkozik, amennyiben ezeket a munkálatokat a pénztár támogatásával hajtják végre.

KIK RÉSZESÜLNEK KEDVEZMÉNYBEN?

A törvény felsorolja, hogy kik részesülhetnek az említett kedvezményben és milyen kötelezettségek terhelik a kedvezményezetteket?

Említettük márt azt, hogy elsősorban a társadalombiztosítási pénztári tagok jogosultak igénybe

A NEVTELEN LEVÉL.

Mandula egyik déliben hazamegy és a feleségét sírva találja.

— Mi az? — kérde meglepődve.

— Képzeld, Samu — zokogja Manduláné — egy névtelen levelet kaptál és az áll benne, hogy rossz háziaszony vagyok, a lakásom piszkos, az ételeim ehetetlenek, a hangom rikácsoló, a modorom pedig rettenetes. Mit gondolsz, ki írhatta ezt a levelet?

Mandula gondolkodik egy kicsit, aztán így szól:

— Mindenesetre olyasvalaki, aki bejáratos hozzánk.

mények számára bizonyos esetekben hosszulejratú kölcsönöket engedélyezhet középületek emelésére.

MIBŐL ALL A MUNKASHÁZ?

Mint említettük a törvény kétféle típusú lakást ismer, az egyik az úgynevezett népies ház, vagy lakás (tip popular). Ez alatt olyan házat, vagy lakást kell érteni, amelynek legfeljebb 3 lakószobája van, azonkívül egy konyha, cselédszoba, éléskamra, fürdő, pince, padlás, fűtőkamra (tűzelőanyagok kamarája), egészségügyi és világító berendezések olyan méretekben, ahogy azt anyagi eszközök megengedik. A népies ház terjedelme legfeljebb 100 négyzetméter lehet a földszintet és emeletet számolva.

A második típusú ház, vagy lakás az úgynevezett gazdasági típusú (tip economic). Az ilyen házból legfeljebb 5 lakószoba van és a fentebb már említett mellékhelyiségek. Az ilyen háznak a terjedelme nem haladhatja meg a 200 négyzetmétert.

Az olyan városokban, amelyeknek legfeljebb 50 ezer lakosuk van, a népies típusú házból még a kisiparosok és kézművesek számára műhelyt is lehet építeni.

Az olyan épületeknél, amelyben több lakás van, minden egyes lakásnak meg kell felelnie az előírt feltételeknek.

venni a pénztár támogatását, ha legalább 3 év óta megszakiítás nélkül tagjai a munkásbiztosítónak. A törvény hozzáteszi még azt is, hogy a kedvezményezettek nem lehetnek 25 évnél fiatalabbak és 55 évnél idősebbek. Köztisztviselők alatt azokat az állami, kormányzósági, megyei, törvényhatósági és községi tisztviselőket kell érteni, akik legalább 5 év óta megszakiítás nélkül töltik be állásukat. Végül, mint említettük, bizonyos körülmények között a közintézmények is kedvezményben részesülnek.

A jogosultak személyének kiválasztásánál azokat részesítik előnyben, akik házasság, több gyermekük van és ajánlatukban előnyösebb javaslatoakat tesznek.

A Casa Construcțiilor úgynevezett blokkházakat is építhet. Ezek a blokkházak azonban csak népies, vagy gazdasági típusú lakásokból állhatnak.

A törvény előírja, hogy milyen feltételek mellett lehet kérni a kedvezményeket? Az eziránti kérvényhez mellékelni kell bizonyítványt, amely feltünteti a kérvényező anyagi helyzetét, az adót, a melyet az államnak és községnek fizet, a fizetés összegét és annak bizonyítékát, hogy a fizetés végrehajtás útján nincs letiltva.

Mellékelni kell a pénzügyigazgatóság igazolványát arról, hogy sem a kérvényező, sem annak házastársa semmiféle más ingatlanban nem tulajdonosa. Be kell mutatni egy ckevelés építész által elkészített építési tervet, meg kell jelölni az építkezés költségeinek előrelátható összegét, azt a szerződést, amelyet a kérvényező az építkezési vállalkozóval kötött, kivéve azt az esetet, ha az építkezést saját rezsiiben, vagy a pénztár rezsiijében hajtják végre. Fel kell tüntetni a felhasználandó anyagokat is, mert meg fogják állapítani, hogy szolid és higiénikus építkezést tervez az illető.

Csatolni kell a Casa Construcțiilor törvényét annak az összegnek a befizetéséről, amely a ház értékének 15 százalékát képviseli, ha népies házról van szó, vagy 20 százalékát, ha gazdasági házról van szó, amennyiben az építkezést a pénztár teljesíti.

Ha a kérelmező a pénztártól telket vásárol, a befizetendő összeg a telkek értékének 25 százaléka, a vételár első részlete.

A kérelmezőnek a következő kötelezettségei vannak:

a) Nem változtathatja meg az ingatlanon lévő lakás rendeltetését és abban csak személyesen lakhatik.

b) A szerződés egész ideje alatt nem adhatja bérbe, vagy nem adhatja el a házat, legfeljebb a Casa Construcțiilor kifejezett és előzetes beleegyezésével.

c) A Casa Construcțiilor közbenjárásával biztosítást köt tűz ellen azzal, hogy a kár bekövetkezése esetén a pénztárt illeti meg a kártérítés a hátralékos tartozás erejéig és csupán a többlet illeti meg a kedvezményezettet.

d) Nem adja el, nem engedélyez jelzálogot, nem terhel meg az ingatlant és a telket csak a pénztár beleegyezésével.

e) Haladéktalanul közli a pénztárral a követ-

kezdő összes változásokat, még azokat is, amelyek foglalkozásában állottak be, közhivatalnokoknál rang változást és általában a kérelmező jogi képességében bekövetkező minden változást.

A fenti szabályok megsértése a szerződés megszűnését eredményezheti.

A pénztár által nyújtott kedvezmény személyes jellegű. Az építkezés megkezdése előtt azt nem lehet csak a házastársra átengedni abban az esetben, ha a kedvezményezett házastársa erről lemond, vagy elveszti jogát.

A törvény további része a pénztárnak nyújtandó garanciáról és kielégítési végrehajtás eljárási szabályairól szól.

Ezután következik az a fejezet, amely megállapítja, hogy a pénztár alapja milyen jövedelmi forrásokból szervezendő meg?

AZ ANYAGI FORRASOK.

Mindenekelőtt a régi pénztár tulajdonában levő összes vagyon átmegy az új pénztár tulajdonába. Ez a vagyon az állam, megye, község, vagy tartomány, illetve magánosok által nyújtott jótékony adományokkal és alapítványokkal, hagyatékokkal növekszik.

Ezenkívül az állam rendszeres évi szubvenciót ad. Ez a támogatás már az idén 20 millió lejt tett ki. A munkaügyi miniszter a Fondul Muncii alapján ad évente legalább 25 millió lei támogatást. A Társadalombiztosító Pénztár évenként 5 millió lei szubvenciót engedélyez a pénztár tisztviselőinek fizetésére és az adminisztrációs költségek fedezésére.

A kormányzó, megye, törvényhatóság és város anyagi eszközeihez képest nyújt támogatást és pedig elsősorban azzal, hogy nullás vagy tisztviselői lakások céljaira megfizető telkeket ajándékozik.

Most következnek a bizonyos kötelező hozzájárulás, az összesalkalmazotti fizetéseknek 0.30 százaléka, amelyet az ötnél több alkalmazottat foglalkoztató munkaadók a Munkásbiztosító pénztárhoz tartoznak befizetni. A befizetés éppen úgy történik, mint az összes többi munkásbiztosítási járulékok befizetése, tehát, minthogy ötnél több alkalmazottat foglalkoztató munkaadóról van szó, az alkalmazottakról szóló névjegyzék benyújtásával, a melyben külön rovatot kell nyitni az építkezési alap javára szolgáló járuléknak.

A Munkásbiztosító pénztár ezeket a járulékokat külön könyvvel és negyedévenként utalja át az építkezési pénztárnak.

Nem köteles ezeknek a járulékoknak a befizetésére az olyan vállalat, amely az utolsó esztendőben saját anyagi eszközeivel munkástelepet épített és pedig olyant, amely az összes biztosított alkalmazottak legalább 25 százalékának lakást nyújt. Az építkezési pénztár igazgatótanácsa felmentheti a járulék fizetése alól azokat a vállalatokat, amelyek beigazolják a fenti feltétel teljesítését, azonban csak a törvény életbeléptetésétől számított első öt évre. Ezt az eljárást a regulament külön fogja szabályozni.

Minden alkalmazott hetenként 1 leu hozzájárulást fizet. A munkaadó kötelessége ezt a járulékot visszatartani és ugyanúgy befizetni a munkásbiztosító pénztárhoz, mint a többi biztosítási járulékot, amelyet a törvény értelmében az alkalmazottól vont le. Azok a vállalatok, amelyek fizetési jegyzékkel fizetnek, ezt a járulékot szintén külön rovatban tartoznak feltüntetni.

Azok az alkalmazottak, akik bélyegek felragasztásával röjják le a járulékot, ezt a taxát a többi járulékkal együtt tartoznak bélyeg alakjában leróni. A törvény további része a pénztár adminisztrációjának szabályait tartalmazza.

NAGYIGÉNYŰ PACIENS.

Egy vidéki atyafi beállt a fogorvoshoz.

— Na, mi baj, gazdúrám?

— Egy fogat kéne kivenni, instálom.

— Na csak üljön le, nyissa ki a száját, mindjárt kivesszük.

Azzal már neki is akar kezdeni, de az atyafi, mikor meglátja az orvos kezében a fogót, megragadja a karját:

— Várjon csak hé. Ezzel a fogóval akarja kiszedni?

— Ezzel.

— Kicsi lesz az.

— Már hogy lenne kicsi? Ezzel veszek én ti minden fogat.

— Mán pedig — akadékoskodik az atyafi — az én fogamhoz mégis egy hosszabb fogó kéne.

— Miért?

— Mert a korcsmában kiverték, osztég lenyeltem.

Augusztus elsején kezdik a gázálcok beszerzésére vonatkozó rendelet végrehajtásának ellenőrzését

A légügyi és tengerészetügyi minisztérium augusztus 1-én kezdi meg annak ellenőrzését, hogy május 31-ig a vállalatok megrendelték-e személyzetük részére a gázálcokat. Az ellenőrzés alkalmával az igazolást a munkásbiztosító pénztárak vagy a Sarogaz és Antigaz gáz-

álcgyárak eladási irodájának a rendelés megtörténtét elismerő levele képezi. Akik nem tudják igazolni a megrendelést, azok ellen a Nemzeti Aviaticai Alap Pénztárának ellenőrző közegei kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel.

— JUBILEUMI ARANYPENZT VERNEK.
I. Carol király születésének 100-ik évfordulója emlékére az állami pénzverde jubiláris aranypenzt veret. Az erre való felhatalmazást tartalmazó rendelet a Monitorul Oficial hetfői számában megjelent.

EDES 'ALOM.

Szegény Manduláné ismét elégedetlen; Mandula úr megint rossz fát tett a tűzre. Elkeseredetten panaszkolja résztvevő barátainak:

— Melánia — mondta egyik nap a férjem. — az éjjel rólad álmodtam.

— Éspedig mit? — kérdeztem meglepődve.

— Almomban láttam, hogy Cubák Pista hevesen udvaron neked, te igent mondasz és megszöksz vele.

— És aztán?

— Aztán én elkezdtem keservesen sírni és kiabálni.

— Te drága — mondtam ellágyulva és könnyek csillogtak a szememben — elsírtad magad és kiabáltál? És mondd, te édes, mit kiabáltál?

— Sejtethet, Melánia.

— De mégis, — türelmetlenkedtem, — mit kiabáltál sírva?

— Azt, hogy: ó jaj, miért kell felébrednem?!

— Sorszámmal kell ellátni a számlákat. Az 1939. április 1-i béleltörvény szerint a számlák minden év január 1-ével kezdődő folyószámmal látandók el és folytatólagosan számozandók december 31-ig. A számlák megőrzésének ideje 2 évről 5 évre hosszabbított meg. Vállalatok, amelyeknek gyártmányai fogyasztási adó alá esnek: kereskedelmi málmok, villanykörte, szénsav-, cement-, liszt-, petróleumtermékek, cukor-, növényi olaj és vasipari gyárak és ezeknek raktárai csak a pénzügyigazgatóság által láttamozott füzetbe foglalt, ktoros számlákat használhatnak. Termelők és gyárosok, akik termékeiket saját kicsinybeni raktáraik, fiókok vagy elárúító helyeik által közvetlenül a fogyasztóknak adják el, a kicsinybeni raktárnak átadott vagy közvetlenül eladott árukról naponként bélyegezett számlát kötelesek kiállítani. Ezzel a rendelkezéssel a törvény biztosítani akarja az államnak azt a bélyegilletéket, melyet beszed abban az esetben, ha az áru kereskedő utján kerül forgalomba.

A MINŐSÉGTŐL FUGG.

Krix és Krax alsóznak. A játék hevében Krix valami sértést vág Krax fejéhez, mire az dühösen feláll, haptákba vágja magát és ráordít Krixre.

— Te, én figyelmeztetlek, hogy ha ez még egyszer előfordul, lekenek neked két olyan pofont, hogy kiköpöd az összes fogaidat. Jegyezd meg magadnak, hogy én a huszároknál szolgáltam.

Krax gondolkodik egy pillanatra, aztán így szól:

— Jó, jó, csak az a kérdés, hogy milyen minőségben szolgáltál a huszároknál?

— Hogy-hogy milyen minőségben?

— Mint huszár, vagy mint ló?

— Az italmérési engedély díjának fizetése. A M. A. T. kereskedelmi igazgatósága 17.088. számú körrendeletével figyelmeztette a pénzügyi közegeket, hogy csak az újonnan kiadott italmérési engedélyek díja szedhető be egyszerre, míg azoknál az engedélyeknél, amelyek egy éven túl az engedélyes birtokában voltak, az engedélydíj évenként négy részletben fizethető, mégpedig minden részlet az évnegyed első 15. napjáig.

Tapeták áron alul

elköltözés miatt nagy
választékban

Arad, Bul. Regele Ferdinand 18.
őzv. Glück Józsefnél.

VASARNAP ZARVA TARTANAK A SZATMARI BORBÉLYOK

Hosszas harc után tisztázódott a szatmári borbélyüzletek vasárnapi zárvatartásának kérdése. A napokban érkezett miniszteri rendelkezés értelmében Radu Vasile munkaügyi felügyelő értekezletre hívta össze a szatmári borbélyokat és javasolta, hogy a belvárosi üzletek vasárnap tartssanak zárva, míg a külvárosban lévő műhelyek nyitva tarthatnak. A borbélymesterek azonban egyhangúlag úgy határoztak, hogy minden szatmári üzlet, akár kül- vagy belterületen fekszik, vasárnap zárva tart. A borbélyok tehát ezentúl szombaton este 11 óráig dolgoznak, viszont vasárnap nem nyitnak ki.

— A fiókok és leányvállalatok iparpártolási kedvezményét ezután is a minisztérium adja ki. A belföldi ipar védelméről szóló törvény 33. szakaszát rendelettel módosították, még pedig oly értelemben, hogy a minisztertanács által adott iparpártolási kedvezmények a nemzetgazdasági minisztérium egyszerű határozata alapján kiterjeszthetők az érdekelt vállalatok fiókjaira, vagy újonnan alapított üzemeire. A nemzetgazdasági minisztérium által adott ideiglenes iparpártolási engedélyek ennek a törvény-módosításnak értelmében véglegesnek tekinthetők.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunitate cu asociații, cu cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: V. I. Pellei Ludovic 1018, V. I. Varga Ludovic 1019, V. I. Juhász Melchiro (Menyhért) 1020, Szeles Pavel 1021, Csete Alexandru 1022, Kovács Leopold 1023, Krieglader Edmund 1024, s. l. Dusek Antoniu 1025.

In Grupa II. Csoportban: s. l. Dusek Antoniu 1077, v. l. Lakner Iosif 1078 sorszámig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Industrișilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statutele constituite lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A) Csoportban: Özv. Alexandru Kezstus Cándorné 1115, Vilhelm Mandl Vilmos 1116, Id. Ioan Katona János 1117.

In Grupa B) Csoportban: 1070: Ernestin Csokán Ernő, 1071 v. l. Ioan Koci Jánosné, 1072 s. l. Gheorghe Hencz Györgyné, 1073 Iuliu Jánosy Gyula, 1074 Samuil Cechermann Samuel, 1075 s. l. Ioan Mihailovici Jánosné, 1076 v. l. Melchior Juhász Menyhértné, 1077 v. l. Antoniu Dusek Antalné.